

PŘÍLOHA

VĚSTNÍKU ASOCIACE ČESKÝCH A MORAVSKOSLEZSKÝCH MUZEÍ A GALERIÍ
6-7/1996

ARBEITSBLÄTTER FÜR RESTAURATOREN 1968 - 1995 ANOTACE ČLÁNKŮ

ÚVOD

Mezi konzervátory, restaurátory i frekventanty pomaturitních studií je dlouhodobě pocíťován nedostatek odborné literatury. Abychom tyto potíže odstranili a usnadnili zájemcům snadnější orientaci v odborné literatuře, její vyhledávání i zapůjčování, shromažďuje oddělení konzervátorských dílen Technického muzea v Brně veškeré informace o vydaných i v současnosti vydávaných publikacích z oboru konzervátorství - restaurátorství a oborů s nimi souvisejících. Dle finančních možností pak tyto publikace nakupuje, zajišťuje zhotovení kopií, vyměňuje za publikace vydávané Technickým muzeem a pod. Mezi velmi cenný zdroj informací lze považovat i materiály poskytované Pracovní společností restaurátorů při Římsko - německém centrálním muzeu v Mainzu. Z nich pak nutno jmenovat na prvním místě časopis *Arbeitsblätter für Restauratoren* (dále ABfR), který byl založen v roce 1968 a v letošním roce vychází již 29. ročník.

V časopise jsou publikovány články, jejichž tematika je členěna do 26. skupin. V loňském roce byly založeny další skupiny Fotografie a Etnografie. Výhledově se pak uvažuje se založením skupiny Vzdělávání techniků. Toto členění považujeme za praktické a proto jsme je také převzali jako základ pro zpracování bibliografické databáze konzervátorské a restaurátorské literatury.

Časopis ABfR je v Technickém muzeu kompletní k dispozici ve vyčleněné knihovně při konzervátorských dílnách. Pro zvládnutí tohoto rozsáhlého a časově náročného úkolu jsme udělali určitý kompromis

a resumé anotovaných článků překládali až od roku 1993.

Anotace nových čísel ABfR, případně dalších publikací budou dále zveřejňovány průběžně v příloze Věstníku AMG.

Na závěr bych chtěl upozornit na možnost publikování v časopise a uvádím podmínky a požadavky kladené na články přijímané ke zveřejnění:

1. Text článku v němčině, včetně německého resumé se zasílají na adresu:

Herrn Dipl. Chem. D. Anker
Römisch - German. Zentralmuseum
Ernst - Luanig - Platz 2
D - 52116 Mainz

Text zasílat s velkými mezerami mezi řádky (Důležité!!!).

2. Neposílat dia, ale černobílé fotografie s vysokým leskem. Formát není důležitý.

3. Autor obdrží redigovaný exemplář k prohlédnutí a schválení, který musí do 10 dnů vrátit zpět.

4. Zveřejněné články nejsou honorované. Autor obdrží 1ks časopisu se zveřejněným článkem a 30 separátních výtisků.

Zprostředkování překladů článků, jejich zaslání, včetně dalšího kontaktu s redakcí ABfR je možné také zajistit na adrese:

Technické muzeum
ing. J. Hladík
Orlí 16, 601 86 Brno

OBSAH

SEZNAM SKUPIN

1. Železo
2. Měď, slitiny mědi, zinek, cín a olovo
3. Drahé kovy a podobné
4. Keramika, cihly
5. Sklo, glazura, email, porcelán
6. Kámen, nerosty, drahokamy
7. Mozaiky, nástěnné malby, obrazy
8. Dřevo, rostlinné zbytky, jantar, kost, slonovina
9. Kůže, papír, pergamen, mumie
10. Textil
11. Staré vosky, pryskyřice, tmely, barviva, pigmenty
12. Nábytek
13. Hudební nástroje
14. Ochrana zdraví
15. Profese restaurátora
16. Konzervační a restaurační materiály (chemikálie, materiály z umělých hmot)
17. Nástroje a přístroje
18. Kopie a rekonstrukce (metody a materiály)
19. Přírodovědecké analýzy (vč. rentgenu, fototechnik)
20. Techniky vykopávek (archeologická práce)
21. Výstavní technika, klimatologie, osvětlení, zhotovování modelů a dioramat, depozitáře
22. Dokumentace
23. Všeobecné bibliografie a recenze
24. Všeobecné zprávy, personalie
25. Umělecké zpracování dřeva
26. Technické kulturní památky

Skupina 01 - Železo

- 01.1. Evers, G.: Restaurierungs - und Rekonstruktions - probleme am Beispiel des Helmes von Niederrelata (mit Diskussion), In: 1 / 1968, s. 1 - 8
Restaurátorské a rekonstrukční problémy na příkladu helmy z Niederrelata (s diskusí)
- 01.2. Diskussion zur Eisenentrostung und zum Oberflächenschutz von Metallen, In: 1 / 1968, s. 8 - 11
Diskuse k odrezování a povrchové úpravě kovů
01. 3. Literaturreferate, In: 1 / 1968, s. 12
Referáty k literatuře skupiny 1
- **Arsfeld, J.: Pflege, Erhaltung und Konservierung von Eisengegenständen. Fachlich-methodische Anleitungen für die Arbeit in den Heimatmuseen. Herausgegeben von der Fachstelle für Heimatmuseen beim Ministerium für Kultur, Halle/Saale, Heft 1959, 64 s., 5 Abb., 8 Bildtafeln, 4 graph. Beilagen.**
Péče, udržování a konzervování železných předmětů. Odborně-metodické návody pro práci muzeí.
 - **Ketelsen, A.: Elektrolytische Metallentsalzung, Der Präparator, 5, 1959, 73-76**
Elektrolytické odrezování kovů
 - **Mazanetz, G.: Erhaltung und Wiederherstellung von Bodenfunden. Bronze, Eisen, Gold, Silber, Blei, Zinn. Wiener Schriften, Verlag für Jugend und Volk, Wien 1960**
Udržování a znovu obnovování půdních nálezů. Bronz, železo, zlato, stříbro, olovo, cín
 - **Pelikan, J. B.: Die Konservierung völlig durchkorrodierter Eisenfunde. Museumskunde, 1963, 137-158**
Konzervování plně zkorodovaných železných nálezů

- 01.4. Emmerling, J.: Eisenkonservierung mit Tannin (Richtlinien und Hinweise), In 2 / 1968, s. 13 - 17
Konzervování železa taninem (směrnice a pokyny)
- 01.5. Schiereck, A.: Restaurierung von gut erhaltenen Eisenobjekten, In: 2 / 1969, s. 18 - 19
Restaurování zachovalých železných objektů
- 01.6. Sedlmaier, J.: Konservierungsprobleme eines Prunkkragens, In: 2 / 1970, s. 20 - 23
Problémy při konzervaci vzácného límce
- 01.7. Hammer, A.: Konservierung guß- und schmiedeeiserner Gegenstände (mit Diskussion), In: 2 / 1971, s. 24 - 29
Konzervace litinových předmětů a předmětů z kujného železa (s diskusí)
- 01.8. Literaturreferat, In: 1 / 1972, s. 30
Referáty k literatuře skupiny 1
- **Stambolov, T. und B. van Rheeden: Notiz zur Rostentfernung von alten Eisenobjekten mit Thioglykolsäure. *Studies in Conservation*, 13 (1968), 142-144**
Poznámky k odstraňování rzi na starých železných předmětech kyselinou thioglykolovou
- 01.9. Wihr, R.: Elektrolytische Metallentsalzung, In: 2 / 1972, s. 31 - 48
Elektrolytické odsolování kovů
- 01.10. Wolber, K.: Erfahrungen mit Leitwertme geräten bei der elektrolytischen Metallentsalzung (mit Diskussion), In: 1 / 1973, s. 49 - 56
Zkušební s přístroji na měření vodivosti při elektrolytickém odsolování kovů
- 01.11. Kawohl, G.: Restaurierungsprobleme an einem gebläuten, bandverzierten Reiterharnisch, In: 1 / 1973, s. 57 - 62
Problémy restaurování modře zbarveného jezdecké zbroje zdobené pásky
- 01.12. Literaturreferat, In 1 / 1973, s. 62 - 63
Referáty k literatuře skupiny 1
- **Ladeburg, H.: Konservierung der Eisenteile der Bremer Kogge. *Der Präparator*, 19, 1972, 11-20**
Konzervování železných částí kogy
- 01.13. Eichhorn, P.: Eisenkonservierung und -restaurierung am Württembergischen Landesmuseum (mit Diskussion), In 1 / 1974, s. 74 - 80
Konzervování a restaurování železa ve Württembergském muzeu (s diskusí)
- 01.14. Brinch Madsen, H.: Die Reinigung von Eisen mit ammoniakalischer Citronensäure, In 2 / 1974, s. 64 - 73
Čištění železa amoniakální kyselinou citronovou
- 01.15. A. Hammer: Restaurierung einer schmiedeeisernen Truhenkasse (mit Diskussion), In: 2 / 1975, s. 81 - 89
Restaurování truhlicovité pokladny z kujného železa (s diskusí)
- 01.16. Stambolov, T.: Korrosion und Konservierung metallener Altertümer und Kunstgegenstände, In: 1 / 1977, s. 12., viz sk. 23.
Koroze a konzervování kovových starožitností a uměleckých předmětů
Museum für Ur- und Frühgeschichte Thüringens, Weimar, 1976, přeloženo z angličtiny, 128 s., 15. s. literárních odkazů, cena: 14,6 DM
- 01.17. Stumpf, P.: Elektrolytische Entsalzung - immer noch aktuell!, In: 1 / 1977, s. 90 - 102
Elektrolytické odsolování - stále ještě aktuální
- 01.18. Diskussion über die Konservierung eiserner Bodenfunde, In: 1 / 1977, s. 103 - 112
Diskuse o konzervaci železných půdních nálezů
- 01.19. Sachse, M.: Die Restaurierung von Damaszenerstahl, In: 1 / 1978, s. 113 - 123
Restaurování damascenské oceli
- 01.20. Hammer, A.: Die Restaurierung eines Zinnsarkophags aus dem Jahre 1711 (mit Diskussion), In: 1 / 1978, s. 124 - 129
Restaurování cínového sarkofágu z roku 1711 (s diskusí)
- 01.21. Rinuy, A.: Vergleichende Untersuchungen zur Entsalzung von Eisenfunden, In: 1/1979, s.130 - 40
Srovnávací výzkumy při odsolování železných nálezů

- 01.22 Westphal, H.: Die Restaurierung und Untersuchung eines karolingischen Schwertes, In: 2/ 1980, s. 141 - 148
Restaurování a výzkum karolinského meče
- 01.23. Höhn, E.-G.: Versucher zur "elektrolytischen Entsalzung" von Eisenfunden, In: 2/1980, s.149-159
Pokusy k elektrolytickému odsolování nálezů ze železa
- 01.24. Rinuy, A. - Schweizer, F.: Entsalzung von Eisenfunden mit alkalischer Sulfittlösung - Vergleichende quantitative Untersuchungen zur Entfernung der Chloride, In: 1 / 1982, s. 160 - 174
Odsolování nálezů ze železa alkalickým sulfitovým roztokem - srovnávací kvantitativní výzkum k odstranění chloridů
- 01.25. Bleck, R.D. - Böhmel, M.: Chromatographische Analysenmethoden
Chromatografické analytické metody
Ersfeld, J. - Bleck, R.D.: Zum Problem der Entsalzung metallener Fundobjekte
K problému odsolování kovových nálezů
In: 2 / 1982, s. 27 - 28., viz sk. 23.
Museum für Ur-und Frühgeschichte Thüringens, Weimar 1981, vydáno v ed. řadě Restaurování a muzejní technika, 61 stran, četné tabulky a schematické nákresy
- 01.26. Westphal, H.: Zur Technik früher Hartlötungen - Beobachtungen an einem eisernen Beschlag, In: 2 / 1982, s. 175 - 180
K technice dřívějšího tvrdého pájení - pozorování na železném kování
- 01.27. Lehmann, J.: Möglichkeiten der Erhaltung von gefassten Grabkreuzen, In: 2 / 1983, s. 181 - 189
Možnosti údržby uchycených náhrobních křížů
- 01.28. Hammer, A.: Tätigkeit - Leistung - Restaurierung: Ein Aspekt aus dem Kunstgewerbe - Museum Graz, In: 2 / 1985, s. 190 - 195
Činnost - výkon - restaurování: Hledisko Uměleckořemeslného muzea v Grazu
- 01.29. Ankner, D. - Hummel, F.: Kupferlote bzw. Verkupferungen auf Eisen, In: 2 / 1985, s. 196 - 206
Měděné pájky na železo, případné pomědování železa
- 01.30. Kawohl, G.: Eine Massnahme gegen die fortschreitende Korrosion nicht restaurierter Eisenobjekte, In: 2 / 1985, s. 207 - 209
Opatření proti pokročilé korozi nerestaurovaných železných objektů
- 01.31. Seidel, K.: Entsalzen von Eisenfunden mit organischen Lösungsmitteln, In: 2/ 1985, s. 210 - 211
Odsolování nálezů ze železa organickými rozpouštědly
- 01.32. Ankner, D.: Entsalzen von Eisenfunden mit organischen Lösungsmitteln, In: 1 / 1986, s. 212
Odsolování nálezů ze železa organickými rozpouštědly
- 01.33. Elmer, J. Th. - Vepřek, St.: Plasmachemische Eisenkonservierung, In: 1 / 1986, s. 213 - 216
Plasmochemické konzervování železa
- 01.34. Westphal, H.: Ungewöhnliche Schweißtechniken und Dekorationen an zwei Saxen des 8. Jahrhunderts, In: 1 / 1986, s. 217 - 224
Neobvyklé svařovací techniky a dekorace u dvou "saxů" (zdobená dýka) z osmého století
- 01.35. Eckmann, Chr. - Elmer, Th. - Vepřek, S.: Die Restaurierung und Konservierung von archäologischen Objekten aus Metall in einem Wasserstoff - Niederdruckplasma, In: 1/1988, s.225 -41
Restaurování a konzervování archeologických objektů ze železa ve vodíkové nízkotlaké plasmě
- 01.36. Gänsicke, S.: Restaurierung eines in situ geborgenen römischen Eisenhelmes, In: 1 / 1988, s. 242 - 252
Restaurování římské železné helmy ukryté in situ
- 01.37 Stambolov, T. - Bleck, R.D. - Eichelmann, N.: Korrosion und Konservierung von Kunst- und Kulturgut aus Metall, In: 2 / 1988, s. 60., viz sk. 23.
Koroze a konzervování uměleckých a kulturních památek z kovu
Sv.1 Weimar 1987, Ediční řada Restaurierung und Museumstechnik, vydalo Museum für Ur- und Frühgeschichte Thüringens 8

01.38. Sachse, M.: *Damascenerstahl; Mythos, Geschichte, Technik, Anwendung*, In: 1 / 1990, s. 69 - 70., viz sk. 23.

Damascenská ocel; mýtus, dějiny, technika, použití

Wirtschaftsverlag NW, Verlag für neue Wissenschaft, Bremerhaven, 1989, 224 s., 350 vyobrazení, z toho více jak 80 barevných., ISBN 3-88314-943-8

01.39. Braun-Feldweg, W.: *"Metall" Werkformen und Arbeitsweisen*, In: 1 / 1990, s. 75 - 76., viz sk. 23.

"Kov" uměleckořemeslné formy a pracovní postupy

Verlag Th.Schäfer, Hannover 1988, reprint 2. vydání z roku 1968, ISBN 3-88746-204-1

01.40. Krebs, E.: *Restaurierung eines gefaßten Schmiedeeisengitters*, In: 2 / 1990, s. 253 - 262

Restaurování uchycené mříže z kujného železa

01.41. Stavinoga, G.: *Restaurierung und Rekonstruktion eines wikingerzeitlichen Sporenpaares aus Haithabu*, In: 1 / 1991, s. 263 - 270

Restaurování a rekonstrukce páru ostruh z vikingského období z Haithabu

01.42. Paulitsch, Chr.: *Ein Morion aus der Löwenburg bei Kassel*, In: 1 / 1991, s. 271 - 272

Marion z Löwenburgenu u Kasselu

01.43. Born, H. und Gußmann, St.: *Grundlagenforschung Tauschierungen: Zur Herstellungstechnik und Restaurierung von Riemenzungen des 7. Jahrhunderts*, In: 2 / 1992, s. 273 - 279

Základní výzkum faušírování: K technice zhotovení a restaurování řemenných jazyků ze 7. století

01.44. Wunderlich, Chr.-H.: *Zur Zuverlässigkeit des Korrosionsschutzverfahrens mit Tannin*, In: 1/1994, s. 280 - 286

K spolehlivosti postupu korosní ochrany taninem

Korosní ochrana taninovými roztoky se prosadila dalekosáhle v památkové péči jako údajně šetrný a účinný postup. Dopusud však nebyly známy základní chemické děje a složení vznikajících železotanátových ochranných vrstev. U ochranných vrstev se jedná o tanátové a galitanové komplexy s Fe^{3+} , které představují také barvicí složku středověkých železagalátových inkoustů. Chemická povaha těchto inkoustových komplexů mohla být vysvětlena přítomností galitanu železitého. Vzhledem ke své porézni struktuře vykazují tyto sloučeniny nepatrný korosní účinek. Navíc jsou tyto inkoustové komplexy citlivé na světlo a oxidaci. Silně černé zbarvení ochranné vrstvy zabraňuje kontrole dalšího průběhu koroze. Od použití taninu jako anikorosní vrstvy je třeba v památkové péči naléhavě odrazovat.

01.45. Niemayer, B.: *"Investigative Conservation" - das Restaurierungskonzept des Ancient Monuments Laboratory (English Heritage zur Untersuchung große Fundkomplexe)*, In: 2 / 1994, s. 287 - 292

"Výzkumná konzervace" - restaurátorský koncept Ancient Monuments Laboratory (English Heritage zkoumání velkých nalezišť)

Předvedení čistě výzkumné metody A.M. Laboratory, English Heritage dokazuje, jak přes nepatrné zásahy se lze dopracovat ke všem podstatným informacím a charakteristice objektu při zmenšeném nároku na čas. Hladký průběh všech nutných výzkumů je usnadněn a časově zkrácen tím, že problémy vznikající během výzkumu, týkající se např. materiálů, výrobních a zpracovatelských technik jsou řešeny specialisty, kteří jsou k dispozici a v každou dobu dosažitelní.

Skupina 02 - Měď, slitiny mědi včetně zinku, cínu a olova

02.1. Mühlethaler, B.: *Zur Bronzekonservierung*, In: 1 / 1969, s. 1 - 7

Ke konzervování bronzu

02.2. Staude, H.: *Restaurierung und Ergänzung der Bronze-Hydria von Grächwil*, In: 1 / 1969, s. 8 - 14

Restaurování a doplnění bronzové hydrie z Grächwilu

02.3. Peilikan, J. B.: *Zur Restaurierung von Bronzen mit "wilder Patina" (Chloridpatina) (mit Diskussion)*, In: 1 / 1970, s. 15 - 18

K restaurování bronzů s "divokou patinou" (Chloridová patina) (s diskusí)

02.4. Knobloch, W.: *Ergänzung von dünnwandigen Bronze-gefäßen*, In: 2 / 1970, s. 19 - 20

Doplnění tenkostěnných bronzových nádob

02.5. Maslankowsky, W.: *Zur Reinigung von Bronzemünzen*, In: 1 / 1971, s. 21

K čištění bronzových mincí

02.6. *Literaturreferate*, In: 1 / 1971, s. 21 - 22

Referáty k literatuře skupiny 2

• *Maslankowsky W.: Rheinisches Landesmuseum, Bonn: Zur Reinigung von Bronzemünzen*

K čištění bronzových mincí

- **Brinch Madson, H.: *Votläufiger Bericht über die Verwendung von Benztriazol zur Festigung von Bronzegegenständen. (A.Preliminary Note on the Use of Benztriazole for Stabilizing Bronze Objects.) Studies in Conservation 12, 1967, 163 - 167***
Předběžná zpráva o použití benztriazolu na zpevňování bronzových předmětů
- **Emmerling, J.: *Bronzekonservierung. Neue Museumskunde 10, 1967, Beilage, 11 - 17***
Konzervování bronzu
- **Heinze, K.: *Zinnrestaurierung. Neue Museumskunde 10, 1967, Beilage, 20-21***
Konzervování cínu.
- **Kurzmann, W.: *Ursachen und Verhütung der Zinnpest. Neue Museumskunde, 3, 1960, 56-60***
Příčiny a zabránění cínovému moru
- 02.7. Evers, G.: *Konservierung und Ergänzung von Fragmenten einer Zinnkanne (mit Diskussion), In: 2 / 1971, s. 23 - 32*
Konzervování a doplnění fragmentů cínové konve (s diskusí)
- 02.8. Formigli, E.: *Die Restaurierung eines Weihrauchgerätes aus Marsiliana (mit Diskussion), In: 1/1973, s. 33 - 39*
Restaurování kadidelnice z Marsiliana (s diskusí)
- 02.9. Kirchner, N. : *Probleme der Konservierung und Aufbewahrung von Beninbronzen (mit Diskussion), In: 1 / 1973, s. 40 - 48*
Problémy konzervace a uložení beninského bronzu
- 02.10. Holm, K.: *Konservierung einer Grabplatte aus Messing-Bronze aus dem 14. Jahrhundert, In: 1/1974, s. 49 - 50*
Konzervování bronzovo-mosazné náhrobní desky ze 14. století
- 02.11. Formigli, E.: *Die Bildung von Schichtpocken auf antiken Bronzen, In: 1 / 1974, s. 51 - 58*
Tvorba puchýřovité vrstvy na antických bronzech
- 02.12. Heinrich, P.: *Restaurierung eines Bronzeblechkästchens aus dem 6. Jahrhundert (mit Diskussion), In: 2 / 1975, s. 59 - 67*
Restaurování skříňky z bronzového plechu z 6. století (s diskusí)
- 02.13. Formigli, E.: *Korrosionsvorgänge an antiken Bronzen (mit Diskussion), In: 1 / 1976, s. 68 - 74*
Korozní pochody na antických bronzech (s diskusí)
- 02.14. Woyski, K. V.: *Bronzekonservierung und -Restaurierung am Deutschen Archäologischen Institut in Griechenland, In: 1 / 1976, s. 75 - 78*
Konzervování a restaurování na Německém archeologickém institutu v Řecku
- 02.15. *Literaturreferat, In: 1 / 1976, s. 76*
Referáty k literatuře skupiny 2
- **K.v. Woyski, Athen: *Bronzekonservierung und -Restaurierung am Deutschen Archäologischen Institut in Griechenland***
Konzervování a restaurování bronzu na Německém archeologickém institutu v Řecku (Stručný obsah referátu předneseného na 10. pracovním sezení ATM v Mannheimu 1974)
- **Brinch Madson, H.: *Weitere Anmerkungen über die Verwendung von Benztriazol zur Stabilisierung von Bronzen. (Further remarks on the use of benztriazol for stabilizing bronze objects). Studies in Conservation 16, 1971, 120 - 122, 1 obr., 12 literárních odkazů***
Další poznámky k použití benztriazolu na stabilizaci bronzu
- 02.16. Schweizer, F. - Durand, H.: *Technologische Untersuchungen und Restaurierung einer griechischen Opferschale aus Bronze (mit Diskussion), In: 1 / 1978, s. 78 - 95*
Technologický výzkum a restaurování řecké obětní misky z bronzu (s diskusí)
- 02.17. Brinch - Madsen, H.: *Schwarze Flecken auf Bronzen (mit Diskussion), In: 1 / 1978, s. 96 - 102*
Černé skvrny na bronzu (s diskusí)
- 02.18. Hett, D.: *Die Restaurierung des klassizistischen Bleischmuckes der bischöflichen Residenz in Passau (mit Diskussion), In: 2 / 1978, s. 103 - 108*
Restaurování klasicistních olověných šperků biskupské rezidence v Passau (s diskusí)

- 02.19. Faltermeier, K.: Der Bronzekopf von Soloi - Rückformung des Abgusses und technische Notizen zur Herstellung des Originals, In: 2 / 1978, s. 109 - 115
Bronzová hlava ze Soloi - zpětné zformování odlítu a technické poznámky k zhotovení originálu
- 02.20. Eichhorn, P.: Das keltische Fürstengrab von Hochdorf - Problemstellungen für die Restauratoren, In: 2 / 1982, s. 116 - 129
Keltský knížecí hrob v Hochdorfu - vytyčení problémů pro restaurátory
- 02.21. Chemische Färbungen von Kupfer und Kupferlegierungen, In: 2 / 1983, s. 31 - 32., viz sk. 23.
Chemické barvení mědi a slitin mědi
Deutsches Kupfer-Institut, Knesebeckstra e 96, Berlin 12
- 02.22. P. Eichhorn: Beobachtungen bei der Freilegung von originalen Oberflächen archäologischer Bronzen mit dem Fasserhammer, In: 2 / 1983, s. 130 - 137
Pozorování při odkrývání originálních povrchů archeologických bronzů "úchopným" kladívkem
- 02.23. Formigli, E. (Fuhrmann, Pia - Westphal, H.): Übernommene und neu entwickelte Verbindungstechniken im etruskischen Metallhandwerk, In: 1 / 1984, s. 138 - 160
Převzaté a nově vyvinuté spojovací techniky u etruských kovořemesel
- 02.24. Brunnert, St.: Die Anwendung von Schwefelwasserstoff bei der Bleirestauration, In: 2/1985, s. 161 - 168
Použití sirovodíku při restaurování olova
- 02.25. Eichhorn, P.: Die Restauration des Bronzekessels aus dem keltischen Fürstengrab von Hochdorf - mit Ammerkungen zur Herstellungstechnik, In: 1 / 1986, s. 169 - 185
Restaurování bronzového kotlíku z keltského knížecího hrobu v Hochdorfu - s poznámkami k výrobní technice
- 02.26. Bauer, W. P.: Korrosion an Kupferlegierungen - Beispiele aus der Konservierungstätigkeit an völkerkundlichen Objekten, In: 1 / 1987, s. 186 - 196
Koroze slitin mědi - příklady konzervační činnosti na národopisných objektech
- 02.27. Stambolov, T. - Bleck, R.D. - Eichelmann, N.: Korrosion und Konservierung von Kunst - und Kulturgut aus Metall, In: 2 / 1988, s. 60., viz sk. 23.
Koroze a konzervování uměleckých a kulturních památek z kovu
Sv. 1 Weimar 1987, ediční řada Restauration und Museumstechnik, Museum für Ur-und Frühgeschichte Thüringens, 8
- 02.28. Kawohl, G.: Zinnpest und Korrosion an Zinn, In: 2 / 1988, s. 197 - 199
Cínový mor a koroze cínu
- 02.29. Fankhänel, D.: Zur Entsalzung von Bronzeobjekten, In: 2 / 1988, s. 200 - 203
K odsolování bronzových předmětů
- 02.30. Eggert, G.: Qualitative Analyse von Kupferlegierungen durch den Restaurator, In: 2/1988, s. 204 - 209
Restaurátory prováděna kvalitativní analýza slitin mědi
- 02.31. Berch, C. D van den.: Der Schrottfund von Augusta Raurica, In: 2 / 1988, s. 210 - 220
Nález drtě z Augusta Raurica
- 02.32. Schweizer, F.: Die Patina von Bronzen aus Seeufersiedlungen: eine Biographie?, In: 2/1988, s. 221 - 234
Patina bronzů z pobřežních sídlišť: biografie?
- 02.33. Eichhorn, P.: Cuprit auf Bronze - ein Echtheitsbeweis?, In: 2 / 1988, s. 235 - 239
Kuprit na bronzu - důkaz pravosti?
- 02.34. Zimmer, G.: Antike Bronzeußwerkstätten, In: 1 / 1989, s. 240 - 245
Antické slévárny bronzu
- 02.35. Ulrich Schießl: Technik der Faßmalerei in Barock und Rokoko, In: 2 / 1989, s. 65., viz sk. 23.
Technika zbarvování plastik v baroku a rokoku
Wernersche Verlagsgesellschaft, Worms 1983, 272 stran, 22 barevných obr., 85 černobílých příloh
- 02.36. Karl, H.: Erfahrungen bei der Restauration einer Großbronze, In: 1 / 1990, s. 246 - 251
Zkušenosti při restaurování velkého bronzu

02.37. Fendel, H. - Teegen, W.-R.: Der Pyrmonter Brunnenfund - Problemstellungen für Restauratoren, In: 2 / 1990, s. 252 - 267

Studniční nález v Pyrmonteru - vytýčení problémů pro restaurátory

02.38. Brunner, Monika: Die Konservierung von Bronzeobjekten mit der AMT - Methode - eine Versuchsreihe, In: 2 / 1993, s. 268 - 269

Konzervování bronzových objektů metodou AMT - pokusná série

Metoda restaurování a konzervování předmětů ze slitin mědi 2-Amino-Merkapt-1,3,4 thiadiazolem (AMT) vyvinutá indickými vědci je ověřována na nálezů mincí. Odstranění korozních vrstev nemohlo být pozorováno. Stabilizace aktivní koroze byla jenom částečně úspěšná. Ověření dlouhodobého ochranného účinku vyžaduje další výzkum.

02.39. Raithelhuber, M.: Die Restaurierung eines hallstattzeitlichen Bronzepters, In: 2/1993, s. 270-80

Restaurování bronzového žezla z hallstattského období

In situ nalezený a v sádře zalitý předmět ze Slovinska byl zpracován v restaurátorských dílnách Římsko - germánského centrálního muzea. Mezi jinými byly objeveny a restaurovány skleněné perly, které tvořily pravděpodobně samostatný řetěz, dále fragmenty žezla z bronzu, tak jako části jehlice. U žezla bylo zjištěno pocínování bronzového povrchu. Výsledky výzkumu umožnily rekonstrukci žezla pocházejícího z hallstattského období.

02.40. Naumann, H. - J.: Der Dreifu aus dem "Fürstengrab" von Gommern - Restaurierung und technologische Erkenntnisse, In: 2 / 1995, s. 281 - 288

Trojnožka z knížecího hrobu v Gommeru - restaurování a technologické poznatky

Skládací trojnožka z německého "knížecího hrobu" z 2/3 10. stol po Kr. v Gommernu u Magdeburgu byla nalezena ve fragmentech nekompletní. Její restaurování se omezilo na mechanické očištění povrchu a konzervaci zajišťující zachování materiálu. Mechanická očištění se převážně prováděla skalpelem pod mikroskopem. Díky šetrnému a po milimetrech postupujícím čištění bylo možno získat a dokumentovat řadu poznatků o použité výrobní technice. Analýzou získaných poznatků bylo možno zjistit funkci a význam jednotlivých dílců i tvar chybějících částí.

Složení materiálu jednotlivých částí bylo analyzováno elektronovým mikroskopem. Přes řadu získaných technologických poznatků je žádoucí další výzkum zejména týkající se odlévaných ozdobných byst, které se nasazovaly na konce noh trojnožky.

Skupina 03 - Drahé kovy a podobné

03.1. Bauer, W. P. : Außergewöhnliche Korrosionen an Gold- Kupfer- Silber- Legierungen (mit Diskussion), In: 2 / 1968, s. 1 - 3

Mimořádná koroze na slitinách zlato - měď - stříbro (s diskusí)

03.2. Werner, A. E.: Einige Probleme bei der Konservierung antiken Silbers, In: 1 / 1969, s. 4 - 10

Některé problémy při konzervování antického stříbra

03.3. Lane, H. - Werner, A. E.: Restaurierung von Grabfunden aus York Minster (mit Diskussion), In: 2/1971, s. 11 - 14

Restaurování hrobních nálezů z York Minster (s diskusí)

03.4. Formigli, E.: Restaurierung eines etruskischen Diadems aus vergoldetem Silber, In: 2/1974, s.15-9

Restaurování etruského diadému z pozlaceného stříbra

03.5. Literaturreferat, In: 2 / 1974, s. 19

Referáty k literatuře skupiny 3

• Richter, Ernst Ludwig: Bericht über eine zerstörungsfreie Entfernung von späterer Gravur ins Silber. (Studies in Conservation 16, 1971, 118-119)

Zpráva o nedestruktivním odstranění pozdějších gravur ve stříbře.

Ve zprávě je popsána metoda, jak je možno odstranit dodatečné gravury na stříbře aniž by se odebíral materiál. Postup je založen na tom, že se prohloubené linie zaplní amalgamem stříbra a předmět se zahřeje na teplotu b.v.rtuti. Nevýhodou tohoto postupu je vedle jedovatosti stříbra také okolnost, že měkká pájka a pozlacení se musí chránit proti působení tepla azbestovou kaší. Podle hloubky se musí postup opakovat 10x i vícekrát. Po každém cyklu se musí nové stříbro zahustit polévací ocelí. V případě, že se objeví černé skvrny vzniklé difuzí ze základního kovu, dají se tyto snadno odstranit před leštěním zředěnou kyselinou sirovou.

03.6. Foltz, E.: Restaurierung und Rekonstruktion eines Silbergefäßes von St. Adrien (Dép. Cotes du Nord, Frankreich), In: 2 / 1977, s. 20 - 26

Restaurování a rekonstrukce stříbrné nádoby ze St. Andriu (Dép. Cotesdu Nord, Francie)

03.7. Foltz, E.: Über Gefahren beim Restaurieren von Goldfunden, In: 2 / 1979, s. 27 - 33

O nebezpečích při restaurování nálezů ze zlata

03.8. Durand, H.: Restaurierung von byzantinischem Silber, In: 1 / 1980, s. 34 - 40

Restaurování byzantského stříbra

- 03.9. Fecht M.: Die Restaurierung frühmittelalterlichen, zellverzierten Goldschmucks, In: 1/1980, s.41-9
Restaurování ranně středověkého ozdobného zlatého šperku
- 03.10. Foltz, E.: Antike Goldschmiedetechniken und ihre Erkennung, In: 2 / 1981, s. 50 - 63
Antické zlatnické techniky a jejich poznání
- 03.11. Wolters J.: Der Gold-und Silberschmied - Werkstoffe und Materialien, In: 1/1982, s.25, viz sk. 23.
Pracovní látky a materiály pro zlatníky a stříbrníky
Rühle - Diebener - Verlag, Stuttgart 1981, 312 s., 247 obr.
- 03.12. Heinrich, P.: Die Restaurierung eines Trinkhornbeschlags von Klein-Aspergle, In: 1/1982, s. 64-9
Restaurování kování rohu na pití z Klein-Aspergle
- 03.13. Wolters, J.: Die Granulation, Geschichte und Technik einer alten Goldschmiedekunst, In: 2/1983, s. 30, viz sk. 23.
Granulace, dějiny a technika starého zlatnického umění
Verlag Callwey, München, 1983, 332 stran, více jak 400 obr.
- 03.14. Heinrich, P.: Die Restaurierung eines silbernen Vortragekreuzes (Reliquars), In: 2/1984, s. 70- 77
Restaurování stříbrného kříže (relikviáře) používaného při procesích
- 03.15. Knobloch, W.: Kirchliche Edelmetallobjekte - Renovierung oder Restaurierung?, In:2/1985, s.78-88
Církevní předměty z ušlechtilých kovů - Renovování nebo restaurování?
- 03.16. Karl, Hannelore: Bericht über die Restaurierung eines silbernen Weihrauchfassens aus der Zeit um 1600, In: 2 / 1987, s. 89 - 92
Zpráva o restaurování stříbrné kadidelnice z roku kolem 1600
- 03.17. Brepohl E.: Theophilus Presbyter und die mittelalterliche Goldschmiedekunst, In: 1/1988, s. 51, viz sk. 23.
Theophilus Presbyter a středověké zlatnické umění
Edition Leipzig 1987, objednáč číslo 5942739, ISBN 3-361-00068-8
- 03.18. Jahr, U.: Zur Problematik der Sulfidabnahme von kunsthandwerklichen Silber-Objekten, In: 1/1988, s. 93 - 98
K problematice odstraňování siričků z uměleckořemeslných stříbrných předmětů
- 03.19. Foltz, E.: Die Herstellung von Golddraht im Frühen Mittelalter, In: 2 / 1989, s. 99 - 106
Zhotovování zlatého drátu v raném středověku
- 03.20. Belkin, A.: Die Technologie der Herstellung und die Konservierung eines antiken Silberhrytons mit Pegasus-Protome, In: 2 / 1992, s. 107 - 114
Technologie zhotovení a konzervování stříbrného rhytonu z Pegaseu.
- 03.21. Adomat-Simon, A.: Der Fund "Skovgarde" und seine Prachtfibeln, In: 2 / 1992, s. 115 - 119
Nález "Skovgarde" a jeho vzácná spona
- 03.22. Stefanie Felten: Die Restaurierung von drei Silberbechern aus dem Schatz von Boscoreale, In: 2 / 1993, s. 120 - 130
Restaurování 3 stříbrných pohárů z pokladu z Boscoreale
Předložená zpráva pojednává o restaurování 3 římských stříbrných pohárů z majetku muzea Louvre v Paříži. Dva poháry byly částečně rozbité a deformované, třetí byl zčásti pokryt korozními produkty. Všechny nádoby byly více či méně neúplné. Přesným výzkumem tvaru nádoby se zjistila do té doby nezjištěná doplnění dřívějším restaurováním. Většina těchto stříbrných doplňků byla odstraněna letováním. Existující korozní produkty byly chemicky redukovány mokrou cestou a potom důkladně odstraněny. Až na výjimky byla chybějící místa vyplněna umělou pryskyřicí.

Skupina O4 - Keramika, cihly

- 04.1. Jockisch, H.: Keramikrestaurierung (mit Diskussion), In: 1 / 1968, s. 1 - 10
Restaurování keramiky (s diskusí)
- 04.2. Ersfeld, H. J.: Keramikrestaurierung (Diskussionbeitrag), In: 2 / 1968, s. 11
Restaurování keramiky (diskusní příspěvek)
- 04.3. Redaktion: Bergung brüchiger Keramik, In: 2 / 1968, s. 12
Odkrývání křehké keramiky

04.4. Lehner, N.: Rückbrand von schwarz- und rotfigurigen Vasen und Scherben-Rückständen (mit Diskussion), In: 1 / 1970, s. 13 - 19

Opravný výpal váz a zbytků střepů dekorovaných černo- červenými figurálními motivy (s diskusí)

04.5. Strnischte, Uta: Reinigungsverfahren an schwarz- und rotfigurigen Vasen (mit Diskussion), In: 1/1970, s. 20 - 24

Čistící postupy na vázách dekorovaných černými a červenými figurálními motivy (s diskusí)

04.6. Wihr, R.: Härtung mürber Keramik durch Silikate (mit Diskussion), In: 1 / 1970, s. 24 - 27

Tvrzení křehké keramiky silikáty (s diskusí)

04.7. Dechert, A.: Eine Methode zum Reinigen schmutziger glasierter (islamischer) Keramik, In: 2/1970, s. 28 - 29

Metoda čištění znečištěné glazované (islámské) keramiky

04.8. Letz, J.: Zur Klebung von Keramikscherben, In: 2 / 1970. s. 31

K lepení keramických střepů

04.9. Karl, F. W.: Behandlung irisierender Glasuren keramischer Bodenfunde, In: 2 / 1970, s. 30 - 33

Ošetření irisových glazur keramických nálezů v půdě

04.10. Eichhorn, P.: Ergänzungen und Nachbildungen von Gefäßen mit kleiner Standfläche und engem Hals, In: 2 / 1971, s. 34 - 36

Doplňování a repliky nádob s malou podstavovou plochou a úzkým hrdlem

04.11. Wihr, R.: Zur Kenntnis keramischer Techniken, In: 2 / 1974, s. 37 - 54

Ke znalostem keramických technik

04.12. Literaturreferat, In: 2 / 1975, s. 55

Referáty k literatuře skupiny 4

- **Wihr, R. : Zur Restaurierung antiker Keramik**

Jahrb.d.Staatl.Kunstslg.Baden-Württemberg 10, 1973, 128 bar. fotografií, ročenka

K restaurování antické keramiky

Nejdříve vydavatel pojednává o stávajících moderních možnostech odkrývání keramiky, přičemž vše doporučuje častější "odkrývání in situ". Je pojednáno o širokém spektru materiálů používaných pro čištění, zpevňování a lepení. Nakonec je popsáno doplňování keramiky, přesné tónování sádry dle vzorku a receptář mohl být trochu teoričtější. Pro doplňování keramických nádob z Terra Sigillata je používání 2 komponentních pryskyřic zásadně odmítáno. Kniha poskytuje hodnotné pokyny zvláště pro doplňování porcelánu a východoasijské keramiky.

- **Schneider, K.: Die Restaurierung von Keramik mit dem Sandstrahlgebläse. Bayer. Landesamt für Denkmalpflege, Außenstelle Würzburg**

Restaurování keramiky s odpískovacím zařízením

Při těžbě písku byl objeven v Herlheimu (kraj Schweinfurt) hrob z doby bronzové. Hrob v pískové dně byl chráněn sádrovcem a vrstvou vápenných mušlí. Při zřícení pokrývky hrobu byla sada 6 hliněných nádob rozbita (rozstřížena). Přítokem vody se sádra pomalu rozpustila a začala se usazovat na keramice. Rozpuštění sádrovce destilovanou vodou nebo zředěnou kyselinou ztroskotalo na citlivosti keramiky vůči vodě. Odstranění sádrovce skalpelem, bylo také neúspěšné, protože sádrovec se usazoval v pórech a na místech zlomu odkud se těžko odstraňoval. Navíc krystaly sádrovce vykazovaly mimořádnou houževnatost. Teprve pokus v otryskávací kabině s korundovým pískem byl úspěšný, protože tvrdost keramiky a sádrovcových usazenin se výrazně liší. Pro dosažení originálního lesku povrchu nádob na vnější straně se ukázal jako nejvhodnější tlak 1 - 3 atm, zatímco při čištění vnitřního povrchu se pracovalo s tlakem 3 - 6 atm. Střepy mohly být vyjmuty z bloků. Potom byl bez sebemenšího poškození otryskány, zpevněny a restaurovány. Vedle příkladného a šetrného čištění bylo dosaženo velké časové úspory.

04.13. Schneider, K.: Die Restaurierung von Keramik mit dem Sandstrahlgebläse, In: 2/1975, s. 55 - 57

Restaurování keramiky pískovačem

04.14. Wihr, R.: Zur Kenntnis keramischer Techniken, In: 2 / 1975, s. 58 - 59

Ke znalostem keramických technik

04.15. André, Jean-Michel: Keramik und Glas. Ratschläge und Informationen für Sammler und Restauratoren, In: 1 / 1977, s.10 - 11., viz sk. 23

Keramik a sklo. Rady a informace pro sběratele a restaurátory

Rembrandt-Verlag Berlin, 1976. 130 s., 14 bar., 72 čb.obr., cena: 48,40 DM

04.16. Wihr, R.: Restaurieren von Keramik und Glas, In: 1 / 1978, s. 13., viz sk. 23

Restaurování keramiky a skla

Verlag Georg D. W. Callwey, München 1977. 275 s., 109 obr., cena 38 DM

- 04.17. Wei, Gustav: Alte Keramik neu entdeckt**, In: 2 / 1981, s. 22., viz sk. 23
Nově objevená stará keramika (s návodem pro zájemce o keramiku)
Ullstein-Verlag, 1979, Preis: 29,80 DM
- 04.18. Voss, E.: Beobachtungen zur Herstellungs- und Dekorationstechnik hallstattzeitlicher Keramik**, In: 2 / 1981, s. 60 - 70
Pozorování k výrobní a dekorativní technice hallstattské keramiky
- 04.19. Strnischtie, Uta: Ergänzungsverfahren bei griechischer, schwarz- und rotfiguriger Keramik mit eingefärbtem Moltofill**, In: 1 / 1987, s. 71 - 75
Doplňování keramiky s černými a červenými figurálními motivy pomocí zbarveného "moltofillu"
- 04.20. Recker, B.: Restaurierung eines Fayence - Ofens**, In: 2 / 1990, s. 76 - 82
Restaurování pece na fajáns
- 04.21. Klein, A.: Deutsche Kramik - Von den Anfängen bis zur Gegenwart**, In: 1 / 1994, s. 90., viz sk. 23
Německá keramika - od začátků do současnosti
Ernst Wasmuth Verlag, Tübingen, 1993, ISBN 3 - 8030-5062-6. 204 stran, 152 černobílých obr. a 24 barevných příloh
- 04.22. Agnini, Elena - Erb, Yvonne: Die Konservierung zweier Terrakottareliefs**, In: 1/1995, s. 83 - 87
Konzervování 2 terakotových reliéfů
Je popsáno konzervování a restaurování 2 terakotových reliéfů s náboženskými motivy zabudovanými ve vstupní bráně hřbitova u kostela Sv. p. Marie ve Feldkirchenu. Reliéfy pocházejí z 2. poloviny 16. století a jejich zhotovení je připisováno Michaelovi Kresslingovi. Reliéfy jsou složeny z jednotlivých kusů, spojených dřevěnými hmoždinkami a zpevněny maltou a železnými svorkami. Poškození reliéfů je jednak všeobecné (znečištění, usazeniny rzi, ztráta adheze podkladu) a jednak způsobené povětrnostními vlivy (odlupování, tvorba trhlin a odrolování).
K opětovnému přichycení jednotlivých kusů bylo použito vápenné malty a ocelových svorek V 2 - A. Snaha byla dosáhnout zpevnění pokud možno mineralogicky. způsobem. K zpevnění do hloubky bylo použito estery kyseliny křemičité (Silex OH, Keim). Silně rozdrobená místa byla dodatečně zpevněna předhydrolyzovaným esterem kyseliny křemičité (KSE/ obch. značka Silester, Monsanto). Uvolněná místa vyžadovala použití akrylové pryskyřice (Paraloid B 72 Rhön und Hass) jako prostředku se zvýšenými adhezními vlastnostmi. Nakonec byl na reliéfy připevněn plexisklový kryt zabraňující přímému poškození povětrnostními vlivy.
- 04.23. Zepp, E.: Untersuchungen und Restaurierungsmaßnahmen an Objekten aus gebranntem Ton**, In: 1 / 1995, s. 89 - 93
Výzkumy a restaurátorské zásahy u objektů z pálené hlíny
Autor prezentuje výsledky výzkumu 4 terakot z majetku Bavorského národního muzea. Získané výsledky dávají informace o originálních výrobních technikách a dříve provedených restaurátorských zásazích. Jsou popsány nové restaurátorské zásahy t.j. čištění, zpevnování a doplňování.
- 04.24. Sander-Conwell, Eva: Tränkung poröser Keramik**, In: 2 / 1995, s. 94 - 97
Napouštění porézní keramiky
Je pojednáno o teoretických základech napouštění keramiky a o různých možnostech jeho provádění. Ukazuje se, že úspěch napouštění závisí ve značné míře na volbě napouštěcího prostředku a že je velmi obtížné dosáhnout rovnoměrného rozložení napouštěcího prostředku v předmětu. Ve většině případů je však možné docílit dostatečného zpevnění, aniž by došlo k výrazné změně vzhledu předmětu.

Skupina 05 - Sklo, glazura, email, porcelán

- 05.1. Wihr, R.: Möglichkeiten der Restaurierung und Nachbildung antiker Gläser mittels gießbarer Kunststoffe (mit Diskussion)**, In: 2 / 1968, s. 1 - 12
Možnosti restaurace a kopií antických sklenic pomocí licích umělých hmot (s diskusí)
- 05.2. Schäfer, F. W.: Wiederherstellung eines Diatretglases in römischer Shlifftechnik**, In: 1/1970, s.13-16
Opětovné zhotovení diatretické skleněné nádoby s dvojitou stěnou římskou brusnou technikou
- 05.3. Karl, F. W.: Behandlung korrodierter geschliffener Gläser**, In: 2 / 1970, s. 17 - 19
Ošetření zkorodovaných broušených sklenic
- 05.4. Staude, H.: Die Technik des Zusammensetzens und Ergänzens antiker Gläser (mit Diskussion)**, In: 1 / 1972, s. 20 - 27
Technika sestavování a doplňování antických sklenic (s diskusí)

05.5. Literaturreferate, In: 1 / 1972, s. 28

Referáty k literatuře skupiny 5

- **Vos-Davidse, L.: Bemerkungen zum reversible Kleben antiker Glasobjekte. *Studies in Conservation*, 14, 1969, 183**

Poznámky k reversibilnímu lepení skleněných předmětů

Vydavatel upozorňuje na lepidlo sestávající se ze 100 dílů polyvinylbutyralu (Mowital B 60 HH, Farbwerke Hoechst, Frankfurt/M.) a 20 - 45 dílů dibutylftalátu, které je po jakémkoliv čase rozpustné ve vodě. Lepidlo se nanáší cca 6x ve velmi zředěné formě, vždy se vysuší a nakonec se změkčí vroucím alkoholem - potom se slepované části stlačí dohromady.

- **Kämpfer, F.: Kranke Gläser. *Neue Museumskunde*, 6, 1963, 211-214**

Nemocné sklo

Článek dává v krátkém pojednání přehled o příčinách rozpadu skla.

- **Frodel-Kraft, Eva: Mittelalterliche Glasmalerei. *Neufunde, Restaurierung und Erforschung. Österr. Zeitschr.f.Kunst-und Denkmalpfl.* 21, 1967, 67 ff.**

Středověká malba na skle. Nové nálezy, restaurování a výzkum.

05.6. Wolff, A.: Die Domfenster zu Köln - Konservierung und Restaurierung (mit Diskussion), In: 1/1976, s. 29 - 41

Okna Kolínského dómu - konzervování a restaurování (s diskusí)

05.7. Gröver, I.: Zur Restaurierung von Porzellan (mit Diskussion), In: 2 / 1977, s. 42 - 50

K restaurování porcelánu (s diskusí)

05.8. Wihr, R.: Resturieren von Keramik und Glas, In: 1 / 1978, s. 13., viz sk. 23.

Restaurování keramiky a skla

Verlag Georg D. W. Callwey, München 1977. 275 s., 109 obr., cena: 38 DM

05.9. Eckmann, Chr.: Ein UV-induziertes Epoxidharz zur Glasklebung, In: 2/1986, s. 51 - 59

Epoxidová pryskyčice na lepení skla vytvrzovaná indukovaným ultrafialovým zářením

05.10. Wassak, A.: Porzellanrestauration - Erfahrungen und Schwierigkeiten, In: 2 / 1989, s. 60 - 63

Restaurování porcelánu - zkušenosti a potíže

05.11. Schultz, I.: Restaurierung einer Glasschale aus der Zeit um 1300, In: 1 / 1991, s. 64 - 66

*Restaurování skleněné misky z období kolem roku 1300*05.12. Sander-Conwell, E. - Schmidt-Ott, K.: Vergleichende Untersuchungen zu UV-härtbaren Glas-
klebstoffen, In: 1 / 1993, s. 67 - 71*Srovnávací výzkumy lepidel na sklo vytvrzovanými UV zářením*

S ohledem na použití lepidel na sklo vytvrzovaných UV zářením (dále ozn. UV lepidla) při restaurování skla byl proveden jejich výzkum a porovnání se dvousložkovými epoxidovými pryskyčicemi. Předností UV lepidel je především jejich jednoduchá a rychlá aplikace. Při umělém světelném stárnutí zůstaly pouze 3 vzorky UV lepidel nezměněné, zatímco ostatní zežloutly s různou intenzitou. Tepelné stárnutí způsobilo menší zažloutnutí u UV lepidel, naproti tomu silné zežloutnutí u dvousložkových pryskyčic. Reverzibilita UV lepidel se zdá být podle druhu a stavu objektu problematická, protože UV lepidla nejsou rozpustná v žádném rozpouštědle, v nejlepším případě pouze nabobtnají.

05.13. Eckmann, Chr.: Ein schnellhärtender Silikonkautschuk auf Vinylpolysiloxan-Basis als Manschettenmaterial bei Ergänzungen von Gläsern, In: 1 / 1995, s. 72 - 76

Rychloytvrtzovaný silikonový kaučuk na bázi vinylpolysiloxanu jako materiál na manžety pro doplňování skleněných nádob

V článku je představen postup kompletace archeologických skleněných nádob. Zvláštní důraz je kladen na sladěný systém doplňovacího materiálu, barviva a materiálu na manžety. V přehledu doposud používaných materiálových kombinací je vysvětleno použití, přičemž rychloytvrtzovaný silikonový kaučuk na bázi vinylpolysiloxenu nabízí zvláštní přednosti, které jsou středem pozornosti. Vedle uspokojivé odolnosti vůči stárnutí, bylo dosaženo časové zkrácení postupu.

Skupina 06 - Kámen, nerosty, drahokamy

06.1. Denninger, E.: Voraussetzungen und Probleme der Gesteinskonservierung (mit Diskussion), In: 2 / 1968, s. 1 - 8

Předpoklady a problémy konzervování kamene (s diskusí)

06.2. Steenken, G.: Über die Zerstörung und Konservierung von Baudenkmalern aus Natursteinen, In: 1/1969, s. 9 - 12

O poškození a konzervování stavebních památek z přírodních kamenů

- 06.3. Bertolin, S.: Die Restaurierung einer griechischen Jünglingsfigur (mit Diskussion), In: 1/1970, s. 13 - 17
Restaurování řecké sochy mladíka (s diskusí)
- 06.4. Literaturreferate, In: 1 / 1971, s. 18 - 19
Referáty k literatuře skupiny 6
- **Stambolov, T.: Bemerkungen zur Entfernung von Eisenflecken an kalkhaltigen Steinen. Studies in Conservation, 13 (1968), 45 -47**
Poznámky k odstraňování skvrn po železe na kamenech obsahující vápník
Skvrny podobné rzi vznikají často hydrolyzou minerálů obsahujících železo a které jsou obsaženy v původním materiálu. K jejich odstranění se používají roztoky tvořící komplexní soli případně cheláty, tak jako kyseliny jejichž vápenné soli jsou bezbarvé a nerozpustné. Při čištění je třeba dbát na to, aby zbarvená místa byla dobře odmaštěna a použitá zředěná rozpouštědla byla horká a použita se několikrát. Dalšího zlepšení lze docílit tím, že se rozpouštědlo smísí na pastu s absorbentem (škrob, křída, mastek, oxid uhličitý atd).
 - **Derrington, Clara F. - Stowe, R. - Miller, W.G.: Die Entfernung von Flecken an Mörtel und Beton. U.S. Clearinghouse Fed. Sci. Tech. Inform., AD, AD-680321(1968)**
Odstranění skvrn na maltě a betonu
Výzkum je zaměřen na běžné skvrny na maltě a betonu a jejich odstraňování. Jedná se o zbarvení způsobená sloučeninami železa, znečištění mazacími oleji a zbytky asfaltu. Pro odstranění skvrn po železe se jako nejvhodnější ukázalo pískování, použití kyseliny šťavelové a nebo nanášení pasty citranu sodného a dusičnanu sodného. Na odstranění mazacích olejů a zbytků asfaltu byla nejúčinnější pasta z vápna a benzolu.
- 06.5. Steenken, G.: Über die Konservierung von Baudenkmälern und Kunstwerken mit Silikaten (mit Diskussion), In: 1 / 1972, s. 20 - 31
O konzervování stavebních památek a uměleckých děl pomocí silikátů (s diskusí)
- 06.6. Literatureferat, In: 1 / 1972, s. 31 - 34
Referáty k literatuře skupiny 6
- **Hempel, K.F.B.: Bericht über die Konsevierung von Skulpturen, Steinen, Marmor und Terrakotten. Studies in Conservation 13 (1968), 33 -34**
Zpráva o konzervování plastik, kamene, mramoru a terakoty
- 06.7. Chvatal, Th.: Systematische Untersuchungen über die Wirksamkeit neuer Stein-Reinigungspasten, In: 2 / 1973, s. 35 - 39
Systematické výzkumy účinnosti nových čistících past na kámen
- 06.8. Chvatal, Th.: Die Festigung von Stein, In: 1 / 1974, s. 40 - 51
Zpevňování kamene
- 06.9. Wolff A.: Arten der Gesteinsverwitterung (mit Diskussion), In: 1 / 1974, s. 52 - 63
Typy zvětrávání kamene (s diskusí)
- 06.10. Chvatal, Th.: Zum Hydrophobieren von Steinmaterial (mit Diskussion), In: 1 / 1976, s. 64 - 82
K hydrofobizaci kamene (s diskusí)
06. 11. Riederer, J.: 2. Internationales Symposium über die Verwitterung von Bausteinen, In: 2/1977, s. 83 - 85
2. Mezinárodní symposium o zvětrávání kamenů
- 06.12. Bauer, W. P.: 3. Restauratorentreffen in den Werkstätten des Bundesdenkmalamtes in Wien, In: 2 / 1977, s. 86 - 92
3. setkání restaurátorů v dílnách Úřadu spolkového památníku ve Vídni
- 06.13. Schmidt-Thomsen, K.: Zur Restaurierung steinerne Kunstwerke in Westfalen (mit Diskussion), In: 1 / 1978, s. 93 - 106
K restaurování kamenných uměleckých děl ve Westfálsku (s diskusí)
- 06.14. Weber, H.: Aufsteigende Mauerfeuchtigkeit - Ursache, Wirkung und Gegenmaßnahmen (mit Diskussion), In: 2 / 1978, s. 107 - 119
Vzlínající vlhkost zdiva - příčina, působení a proti opatření (s diskusí)
- 06.15. Wihr, R.: Kieselsäureester und Methylmethacrylat - zwei wichtige Steinkonservierungsmittel, In: 1 / 1979, s. 120 - 129
Ester kyseliny křemičité a metyl metakrylát - dva důležité konzervační prostředky na kámen
- 06.16. Bassier, C.: Behandlung salzhaltiger, polychromer Steinbildwerke, In: 2 / 1979, s. 130 - 133
Ošetření polychromovaných, sůl obsahujících kamenných plastik

- 06.17. Koschik, H. - Snethlage, R.: Die römischen Thermen von Weißenburg (Bayern). Kulturhistorischer Überblick - Untersuchung an Mörteln und Putzen
Římské lázně ve Weißenburgu. Kulturně historický přehled - výzkum malty a omítek
- 06.18. Luckat, S.: Untersuchungen von Luftverunreinigungen und ihr Einfluß auf Kunstgüter aus Stein am Beispiel des Kölner Doms, In: 2 / 1980, s. 149 - 153
Výzkum znečištění vzduchu a jeho vliv na umělecká díla z kamene na příkladu Kolínského Dómu
- 06.19. Schleiermacher, Mathilde: Einiges zur Restaurierung und Nachbildung des Sarkophages und der Büsten aus der Grabkammer von Weiden, In: 2 / 1980, s. 154 - 160
K restaurování a kopii sarkofágu a byst z hrobky ve Weidenu
- 06.20. Restauratorenblätter Band 3, In: 1 / 1981, s. 20., viz sk. 23
Restaurátorské listy svazek 3 - K tématu konservování a restaurování kamene, Vídeň, listopad 1979
Österreichische Sektion IIC, Redaktion: M.Koller, R. Prandtstetten, A 1030-Wien, Arsenal, Objekt 15/4
366 s., 60 černobílých obr.
- 06.21. Wihr, Rolf: Restaurierung von Steindenkmälern, In: 1 / 1981., s. 18 - 20., viz sk. 23
Restaurování památek z kamene. Příručka pro restaurátory, architekty, sochaře a pracovníky památkové péče
München, Verlag Callwey 1980., ISBN 3-7667-0537-7., 230 stran, 254 obr., 58 DM
- 06.22. Weber, H.: Steinkonservierung, In: 1 / 1981, s. 21., viz sk. 23
Konzervování kamene
Expert-Verlag, 7031 Grafenau/Württemberg, Postfach 2. 172 stran, 53 obr. a příloh, cena: 37,50 DM
- 06.23. Luckat, S.: Quantitative Untersuchung des Einflusses von Luftverunreinigungen bei der Zerstörung von Naturstein, In: 2 / 1982, s. 161 - 167
Kvantitativní výzkum vlivu znečištění vzduchu při poškození přírodního kamene
- 06.24. Snethlage, R.: Zeitraffende Labortestreihen an ausgewählten Sandsteinen, In: 2/1983, s. 168- 176
Časově náročné laboratorní seriové testy na vybraných pískovcích
- 06.25. Wihr, R.: Sechs Jahre Erfahrung mit der Acrylharzvolltränkung, In: 1 / 1985, s. 177 - 183
Šest roků zkušeností s úplnou impregnací akrylovou pryskyřicí
- 06.26. Oel, Hans-Joachim (Hrsg): Kolloquium über Steinkonservierung, In: 2 / 1985, s. 36., viz sk. 23.
Koloqium o konzervování kamene
Lepenková vazba, 347 stran s četnými tabulkami a grafickými vyobraz.
- 06.27. Schuh, J.: Klima am Stein - ein Beitrag zu den Verwitterungsprozessen an Natursteinen, In: 1/1986, s. 184 - 191
Klíma u kamene - příspěvek ke zvětrávacím procesům u přírodních kamenů
- 06.28. Schuh, J.: Klimawechsel in porösen Gesteinen, In: 2 / 1988, s. 192 - 202
Změna klimatu v porézních kamenech
- 06.29. Wihr, R.: Die Entsalzung von Steindenkmälern, In: 2 / 1988, s. 203 - 205
Odsolování kamenných památek
- 06.30. Hütter, E. - Magirius, H.: Der Wechselburger Lettner, In: 2 / 1989, s. 66., viz sk. 23
Werchselburské lektorium
Verlag Chemie GmbH, Weinheim 1984, 191 stran, 441 obr., 4 vícebarevné plány
- 06.31. Karl Friedrich: Die Steinbearbeitung in ihrer Entwicklung vom 11. bis zum 18. Jahrhundert, In: 1/1989, s. 61 - 62., viz sk. 23
Opracování kamene a jeho vývoj od 11. do 18. století
Aegis-Verlag, Ulm/Donau, 1988. 92 stran textu, 11 stran perokresby, 115 autotypů
- 06.32. Kraus, K. - Wissler, S. - Knöfel, D.: Über das Löschen von Kalk vor der Mitte des 18. Jahrhunderts - Literatúrauswertung und Laborversuche, In: 1 / 1989, s. 206 - 221
O hašení vápna před polovinou 18. století - vyhodnocení literatury a laboratorní pokusy
- 06.33. Hartleitner, W.: Klebeinjektionen an Steinskulpturen, In: 1 / 1990, s. 222 - 229
Lepící injektáže pro kamenné sochy
- 06.34. Rau, K.- J.: Restaurierung und Rekonstruktion eines großen Mithras-Kultbildes, In: 1/1990, s. 230 - 233
Restaurování a rekonstrukce velkého Mithrova kultovního obrazu.

06.35. Roth, M.: Der Einsatz siliziumorganischer Verbindungen zur Festigung und Imprägnierung musealer Fundgegenstände, In: 2 / 1990, s. 234 - 237

Použití organosilikonových sloučenin ke zpevňování a impregnování muzejních nálezů

06.36. Herm, Chr.: Die Wasserdampfdurchlässigkeit von Anstrichen auf Naturstein, In: 2/1991, s.238-246

Propustnost vodní páry u nátěrů na přírodních kamenech

06.37. Böhm, R.: Restaurierung von antiken Büsten und Antikenkopien für Repräsentationsräume der Schlösser von Sanssouci, In: 2 / 1992, s. 247 - 250

Restaurování antických byst a antických kopií pro reprezentační prostory zámku Sanssouci

06.38. Wendler, E.: Modifizierung von Steinschutzmitteln, In: 2 / 1992, s. 251 - 252

Modifikace ochranných prostředků na kámen

06. 39. Sattler, L.: Festigung an salzbelastetem Sandstein, In: 2 / 1992, s. 253 - 255

Zpevnění pískovců atakovaných solemi

06.40. Auras, M.: Prüfung der Wirksamkeit eines Steinfestigungsmittels auf PUR-Basis, In: 1/1993, s.256-263

Zkouška účinnosti zpevňovacího prostředku kamene na bázi PUR

Nový zpevňovací prostředek na bázi polyurethanu byl ověřen na 3 objektech se vzorkovacími plochami. Výsledky byly případ od případu různé, takže je nutné jeho předběžné ověření před aplikací na památku.

06.41. Zepp, E.: Figuraler Betonguß der Jahrhundertwende - zur Schadensdokumentation, In: 1/1993, s. 264-267

Figurální betonový odlitek z přelomu století - k dokumentaci škod

Při prohlídce lvů z lící cementové hmoty na fasádě Bavorského národního muzea v Mnichově z let 1894 - 1900 byly zjištěny velké škody, které je možno přičíst především zrezivělému železnému armování. Z výzkumů vyplynulo, že kvalita betonu odpovídá současným moderním nárokům na takovéto odlitky. Použití armatury z ušlechtilé ocele by garantovalo podstatně delší životnost odlitků. O dalším postupu sanace soch nebylo ještě rozhodnuto. Uvažuje se o zhotovení odlitků.

06.42. Wendler, E.: Zur Beurteilung von Musterflächen zur Natursteinkonservierung, In: 1/1993, s.268-272

K posouzení vzorkových ploch na konzervování přírodního kamene

Svědomitě provádění konzervačních zásahů na fasádách z přírodního kamene vyžaduje vedle laboratorních pokusů ověření na zkušebních plochách objektu, aby se vystihly stavebně specifické zvláštnosti. Na zkušebních plochách 2 staveb z pískovce mohla být ověřena účinnost různých impregnačních prostředků na zpevňování a hydrofobizačních prostředků. Byly zkoumány také modifikované a nově vyvinuté prostředky. Výsledky byly porovnány s laboratorními.

06.43. Hartleitner, W.: Fotografische Befunddokumentation vor Ort, In: 1 / 1993, s. 273 - 277

Fotografická dokumentace nálezu na místě

Článek popisuje jednoduchou metodu fotografické dokumentace barevných zbytků a ostatních stop na polychromovaných kamenných sochách. Je uvedeno nejnужnější přístrojové vybavení (zrcadlovka, měchový přístroj, elektronický blesk) a vysvětleno praktické zacházení.

06.44. Reul, H.: Die Verfestigung von Natursteinen, historischem Putz und Mörteln mit wäßriger Lithiumsilikatlösung, In: 2 / 1993, s. 278 - 281

Zpevňování přírodního kamene, historických omítek a malt vodnými litiosilikátovými roztoky

I přes značný výzkum působí konzervování kamenných objektů odborníkům značné problémy a doposud nebylo nalezeno univerzální řešení. Z důvodu individuality kamene a konzervovaných objektů se ani nepředpokládá. Vzhledem ke snaze používat pokud možno podobné materiály a vzhledem k životnosti a biologické resistenci je použití umělých pryskyřic problematické. Původně používané vodní anorganické roztoky jsou málo účinné. Účinnost esteru kyseliny křemičité je limitována a musí být často aplikována s acetonem jako organickým rozpouštědlem. Jako alternativní konzervační prostředek zejména pro zpevňování hrubozrných pískovců a vápencovitého přírodního kamene, tak jako historických omítek a malt jsou vynikající speciální vodou ředitelné lithfumpolysilikátové roztoky. Provedené zkoušky s lithiovým silikátem potvrzují správnost jejich použití u silně poškozených kamenných objektů.

06.45. Legrum, Brigitte: Die Entsalzung von Steindenkmälern - ein Forschungsprojekt der VW-Stiftung, In: 2 / 1993, s. 282 - 288

Odsolování kamenných památek - výzkumný projekt nadace VW

V dílnách Bavorského zemského úřadu pro památkovou péči byla v rámci výzkumného projektu nadace VW přírodovědecky fundovaně ověřena vhodnost odsolovacích metod. Tímto způsobem získané poznatky mají sloužit jako podklad pro vývoj restaurátorských použitelných postupů. Pro systematický výzkum bylo vybráno 5 nejčastěji používaných druhů pískovce lišících se obsahem minerálů, zrnitostí, typem zrn, složením, porozitou a rozdělením podle velikosti pórů a byl ověřován vliv chloridu sodného, dusičnanu draselného a síranu hořečnatého. Tyto tři soli pokrývají široké spektrum ovlivňujících solí. Po diskusi a porovnání v literatuře popsanych postupů byly systematicky za různých podmínek ověřeny 3 postupy. Výsledky ukázaly, že nemůže být použita univerzální metoda nezávislá na typu pískovce a složení atakujících solí. Zjištěný úbytek hmoty u každého odsolovacího postupu sloužil jako kritérium jeho použitelnosti.

06.46. Gloßner, S.: Untersuchungen zur Verklebung von Schuppen und Schalen an Naturstein mit schnellhydrolysiertem Kieselsäureester, In: 1 / 1994, s. 289 - 294*Výzkumy lepení odsolených částí krust a přírodního kamene rychlohydrolyzovatelným esterem kyseliny křemičité*

Zajištění odolujících se částí a odlupujících se krust u přírodního kamene je nejčastější úkol restaurátorské praxe. Obecně známé postupy s více či méně zahuštěnými tekutými minerálními maltami problém často nevyřeší, protože nedosáhnou do dutin. Malty a lepidla na bázi umělých pryskyřic jsou vzhledem k své nepropustnosti vodní páry nevhodné a dokonce škodlivé. Z tohoto důvodu by bylo vhodné minerální pojivo. Na základě postupu rychlé hydrolyzy esteru kyseliny křemičité (KSE = Kieselsäureester) byly na zkušební ploše ověřeny různé alkalické roztoky. Přitom byla do dutin po předchozím nasycení etanolem střídavě injektována směs 10 váhových dílů vápenného mléka a 1 díl etanolu. Výsledek byl plně uspokojivý. Pro ověření vhodnosti použití je třeba provést další studie, protože výsledky metody jsou silně závislé na kameni, jeho poškození, porézności atd. Dispergace heterogenní směsi by aplikaci zjednodušila. Další zkoumání postupu je žádoucí.

06.47. Koblischek, P.J.: Die Konsolidierung von Naturstein, In: 1 / 1994, s. 295 - 301*Konsolidace přírodního kamene*

Po přehledu historických metod konzervace kamene a stavebních hmot přechází autor k nejdůležitějšímu opatření k udržování stavebních a uměleckých památek: diagnóza škod, čištění, zpevňování, reprofilování, hydrofobizace a barevná iasura. Přitom je detailně probráno téma zpevňování. Zajímavý je autorem modifikovaný ester kyseliny křemičité (bez přísady katalyzátoru, ale předkondenzovaný). Výsledky týkající se penetrace, pevnosti, životnosti a barevné stálosti jsou dostupné z praktického použití od r. 1979, od kdy se úspěšně osvědčuje.

06.48. Siedel, H.: Untersuchungen und Restaurierungskonzeption zur Tulpenkanzel im Dom zu Freiberg (Sachsen) unter besonderer Berücksichtigung der Entsalzung, In: 2 / 1994, s. 307 - 312*Výzkumy a restaurátorská koncepce kazatelny ve tvaru tulipánu ve Freiberské katedrále (Sasko) se zvláštním zřetelem na odsolování*

Restaurování tulipánovité kazatelny ve Freiburské katedrále si vyžádalo poškození přírodního kamene solemi a trhlinami. Ke statické stabilizaci bylo nutné oddělení částí plastiky a slepení jednotlivých odlomených částí. Dalšímu přístupu vlhkosti a soli bylo zabráněno horizontální izolací clověnou fólií. V kameni přítomná koncentrace solí (síran hořečnatý a vápenatý) musela být minimalizována, aby se zabránilo trvalému škodlivému působení. Toho bylo úspěšně dosaženo speciálně uzpůsobenou kompresní technikou (vysoušení na principu kapilárního ssání směsí bentonit - celulóza - křemenný písek).

06.49. Ibach, H.W. - Sinner, P.: Das Eindringverhalten von Konservierungsmitteln in Abhängigkeit von der Oberflächenbeschaffenheit der Natursteine, In: 1 / 1994, s. 302 - 306*Penetrační chování konzervačních prostředků v závislosti na kvalitě povrchu přírodního kamene*

Pro optimalizaci konzervování přírodního kamene postupem úplného nasycení akrylovou pryskyřicí bylo nezbytné žádoucí prozkoumat vzájemné závislosti vlastností kamene, parametry postupu a složení napouštěcího prostředku. Za tímto účelem byly v laboratorních autoklávech zkoumány různé druhy kamenů s rozdílnou velikostí pórů a objemem pórů tak jako se zpevňovačem kamene před preparovanými vzorky. Výsledky jasně ukazují, že určité přírodní kameny jsou bez podpory techniky t.j. bez tlaku a vakua nepropustné. Na příkladu 5 přírodních kamenů bylo dokázáno, že úplné penetrace je dosaženo jen za určitých předpokladů tlakem a vakuem t.zv. "kapačkovou metodou".

06.50. Heidelmann, H.: Voruntersuchungen zum Zustand der Architekturteile und des plastischen Zierrats des Sandsteinbaus der Kunstakademie Dresden, In: 2 / 1994, s. 313 - 318*Předběžné výzkumy stavu architektonických dílců a plastických ozdob pískovcové stavby Akademie umění v Drážďanech*

Na budovách drážďanské Akademie umění se toho času provádějí rozsáhlé stavební a restaurátorské práce. K plánovitě přípravě těchto stavebních záměrů byla provedena řada předvýzkumů, jejichž výsledky zveřejňujeme. Fasády jsou téměř výlučně ze saského pískovce. Rozdílná patina obou odrůd pískovců "Cottater" a "Postaer" byla vědomě použita jako formovací materiál. Jak výzkumy ukazují, působí tmavá patina jako ochranná vrstva pro substanci kamene. Z těchto důvodů musí být odmítnuto každé čištění, jehož cílem by bylo odstranění patiny. Silné zvětrávací procesy jsou mimo jiné vyvolány solemi. Zvláštní význam má síran zinečnatý, který byl dokázán na mnoha místech a který vzniká z dešťové vody dopadající na bohatě členěné zinkové střechy. Relativní rovnovážná vlhkost 61% a hydratace při 39° C způsobují četné stavové změny a vedou k škodlivému působení na stavbách. Zvláště ve figurálních úsecích znamenáváme tvorbu krusty, která probíhá nezávisle na sedimentačních vrstvách paralelně s povrchem. Tento obraz zvětrávání je pro saské pískovce atypický a lze předpokládat ošetření povrchu kamene konzervačním prostředkem. Protože fluor byl dokázán jen ve 2 vzorcích, nelze jednoznačně dokázat použití konzervačního prostředku na bázi fluoridů.

06.51. Lehmkuhl, Th.: Injektionsfähige Hinterfüllmassen auf der Basis Kolloidaler Kieselsäuredispersi-on zur Fixierung dünner Schuppen und Schalen an verwitterten Steinobjekten, In: 2 / 1994, s. 319 - 322*Injektážní vyplňovací hmoty na bázi koloidní disperze kyseliny křemičité na fixování odlupujících se úlomků zvětralých kamenných objektů*

Častý problém při konzervování přírodních kamenů je fixace odlupujícího se povrchu. Pro tuto práci se obvykle používají syntetické pryskyřice, jejichž použití vzhledem k tvorbě nepropustného filmu na povrchu kamene může být z dlouhodobého hlediska škodlivé. Z tohoto důvodu byly ověřovány injektážní suspenze s různými typy písku stabilizovaných amorní kyselinou křemičitou s cílem vytvořit po její aplikaci difusní film. Po řadě pokusů byla vyvinuta injektážní hmota z pojidla Syton X30, amorní kyseliny křemičité

Cab-Osil M 5 (antisedimentační aditivum), křemičitého písku a moučky (pojivo). Pro přípravu je nutný dispergátor. Vyvinutá hmota splňuje požadavky na difuzní schopnost. Další pojiva budou zkoušena.

06.52. Wihr, R.: 15 Jahre Erfahrungen mit der Acylharzvolltränkung, In: 1 / 1995, s. 323 - 332

15 let zkušeností s impregnací akrylovými pryskyřicemi

V nejdůležitějších pracovních krocích je představena úplná impregnace akrylovými pryskyřicemi (Akrylharzvolltränkungsverfahren - AVT), který se již po 15 let používá v Bavorsku. Autor popisuje potíže při zavádění postupu do praxe, tak jako problémy a nebezpečí, které mohou ještě dnes při tomto postupu vznikat. Na závěr doporučuje více kritičností, vyčerpat všechny ostatní možnosti, než se rozhodneme ke kroku aplikovat AVT u ohrožených památek z kamene. Tak např. považuje za problematické zpevňování mramoru, protože tento kámen přijme cca 1% pryskyřice a konzervační efekt nemůže být tak vysoký jako u pískovce, který se nasytí 10 - 15% pryskyřice. Impregnaci neznámého kamene by měly předcházet důkladné předběžné zkoušky (impregnační a zvětrávací testy a testy zjišťující vliv změny teploty) z nich by měl restaurátor získat přehled, aby mohl tyto pracovní postupy sám provádět.

06.53. Keiler, John - Albrecht: Bergung und Präparation pleistozäner Wirbeltierreste unter Berücksichtigung des Fossilmaterials der unterpleistozänen Komplexfundstelle Untermaßfeld/Südthüringen, In: 2 / 1995, s. 97., viz sk. 23

Odkrývání a preparace pleistocenních zbytků obratlovců s ohledem na fosilní materiál, na podplesioscením komplexním nalezišti Untermaßfeld - Südthüringen

Řada „Restaurierung und Museumstechnik“, sv. 12., vydal Thüringischen Landesamt für Archäologische Denkmalpflege. 56 stran s 3. text. vyobr. a 24 přílohami. ISBN 3 - 8062-1191-4, Theiss Verlag Stuttgart.

Studie opírající se o rozsáhlé literární odkazy sleduje zacházení s nálezy zbytků obratlovců od jejich nálezů a odkrytí v terénu až po skladování hotových preparátů. Těžištěm studie je objasnění různých historických a moderních impregnačních metod. Popis preparačních, restaurátorských a konzervátorských metod má význam jak pro paleontologii obratlovců, tak pro archeologii a antropologii. Téma odkrytí a dokumentace základního materiálu je formulována jasně a srozumitelně. Impregnační techniky jsou popsány hodnotně a o lepidlech pojednáno obšírně. Svazek je doplněn rozsáhlým seznamem literatury.

06.54. Hellbrügge, Ch.: Praktische Erfahrungen mit Anböschmaterialien auf Polyurethan-Basis beim Baumberger Kalksandstein, In: 2 / 1995, s. 333 - 339

Praktické zkušenosti s materiály na bázi polyuretanu u baumbergského vápenného pískovce

Na příkladu baumbergského vápenného pískovce (BKS) je ukázáno alternativní konzervování přírodního pískovce. Na základě dosavadních zkušeností s organokřemičitými konzervačními prostředky při použití u BKS se specifickými vlastnostmi a typickým průběhem zvětrávání jsou vzneseny výhrady k reverzibilní sanaci. Současně je v této souvislosti referováno o novém materiálu, který se připravuje z polyuretanové disperze.

Skupina O7 - Mozaiky, nástěnné malby, fresky

07.1. Wihr, R.: Erfahrungen bei der Bergung und Konservierung römischer Wandmalereien und Mosaiken (mit Diskussion), In: 1 / 1968, s. 1 - 10

Zkušenosti při odkrývání a konzervování římských nástěnných maleb a mozaiky (s diskusí)

07.2. Lodewijks, J.: Konservierung einer mittelalterlichen Wandmalerei aus Zutphen (Holland) (mit Diskussion), In: 2 / 1968, s. 11 - 15

Konzervace středověké nástěnné malby v Zutphenu (Holandsko) (s diskusí)

07.3. Schleiermacher, Mathilde: Wandmalereikonservierung in Italien, In: 2 / 1969, s. 16 - 22

Konzervování nástěnných maleb v Itálii

07.4. Bassier, C.: Applikation eines Mosaiks auf ein leichtes Trägermaterial (mit Diskussion), In: 1/1970, s. 23 - 29

Aplikace mozaiky na lehkém nosném materiálu (s diskusí)

07.5. Literaturreferate, In: 2 / 1970, s. 30 - 31

Referáty k literatuře skupiny 7

• **Neufang, H.: Die Restaurierung der italienischen und griechischen Landschaftszyklen von Carl Rottmann. Maltechnik 61, 1955, 77 bar. fot.**

Restaurování italského a řeckého krajinářského cyklu Carla Rottmana

Pojednává o sejmutí a přenesení fresky na nový podklad pomocí disperze z umělé pryskyřice (Mowilithu)

• **Denninger, E.: Versuche zur Festigung von Wandmalerei. Maltechnik 62, 1956, 65 bar. fot.**

Pokusy zpevňování nástěnné malby

Jsou popsány pokusy zpevňování omítky různými fixativy

- **Schneider, Th.: Methoden der Fresko-Übertragung in Italien. Maltechnik 68, 1962, 4 bar.fot.**
Metody přenášení fresek v Itálii
Vydavatel seznamuje s různými metodami snímání fresek a přenášením na nové podklady
 - **Pokorny, E.: Freskoübertragung in Tirol. Maltechnik 73, 1967, 44 ff. und 65 ff.**
Přenášení fresky v Tyrolích
 - **Wihr, R.: Bergung und Konservierung der römischen Wandmalereien aus der Trierer Kaiserthermengrabung 1962.**
Odkryv a konzervování římských nástěnných maleb z vykopávek císařských termálních lázní v Trieru
 - **Dahm, L. - Wihr, R.: Bergung, Konservierung und Restaurierung des Trierer Polydus-Mosaiks. Trierer Zeitschrift 29, 1966, 227-232**
Odkryv, konzervování a restaurování Polydus - mozaiky v Trieru
 - **Hoppe, Th. - Wagner, Fr. - Wallser, Fr.: Zur Restaurierung der Fresken im Rittersaal des Schlosses Goldegg. Zeitschr.f.Kunst - und Denkmalpflege 15, 1961, 152 ff.**
K restaurování fresek v rytířském sále zámku Goldegg
 - **Philippot, Paul: Die Inegration von Fehlstellen in der Gemälderestaurierung. Österr. Zeitschr. f. Kunst-u. Denkmalpflege 16, 1962, 119 ff.**
Doplnění chybějících míst při restaurování maleb
 - **Frodel, Walter: Kopien der mittelalterlichen Wandmalerei in Österreich. Österr.Zeitschr.f.Kunst-und Denkmalpflege 18, 1963, 77 ff.**
Kopie středověkých nástěnných maleb v Rakousku
- 07.6. Horky, J.: Eine Abwandlung der "Strappo - Methode" zur Entfernung von Übermalungen auf Wandbildern, In: 1 / 1971, s. 32 - 34
Modifikace "Strappo - metody" na odstranění přemaleb na nástěnných malbách
- 07.7. Literaturreferate, In: 1 / 1971, s. 35 - 36
Referáty k literatuře skupiny 7
- **Montero, S.A.: Die Restaurierung von Türkismasken aus Coixtlahuaca und Zaachila, Oaxaca. (Restoration of Turquoise Masks from Coixtlahuaca and Zaachila, Oaxaca). Studies in Conservation, 13, 1968, 102 - 104**
Restaurování tyrkysových masek z Coixtlahuaca a Zaachila, Oaxaca
 - **Jedzejowska, Hanna: Die Konservierung von Wandmalereien aus Faras (The Conservation of Wall-Paintings from Faras). Bulletin du Musée national de Varsovie, 7, 1966, 81-89**
Konzervování nástěnných maleb z Farasu
- 07.8. Wihr, R.: Der Einsatz von Trevira-Gittergeweben, Ultraschall und expandierten Bienenwabenelementen bei der Konservierung römischer Wandmalereien, In: 2 / 1971, s. 37 - 42
Použití tkaniny Trevira - mřížkové tkaniny, ultrazvuku a expandovaných včelích voskových elementů při konzervování římských nástěnných maleb
- 07.9. Bassier, C.: Weiterentwicklung der Konservierungsmethoden für Mosaiken, In: 1/1974, s. 43 - 52
Další vývoj konzervátorských metod pro mozaiky
- 07.10. Sarradet, M.: Konservierung von Kunstwerken in unterirdischen Höhlen und Gängen, In: 2/1974, s. 53 - 60
Konzervování uměleckých děl v podzemních jeskyních a chodbách
- 07.11. Bassier, C.: Eine Methode zur Konservierung antiker Wandmalereien (mit Diskussion), In: 1/1974, s. 61 - 69
Metoda konzervace antických nástěnných maleb (s diskusí)
- 07.12. Literaturreferate, In: 1 / 1974, s. 70
Referáty k literatuře skupiny 7
- **Gloxhuber, Chr.: Freskoübertragung mit modernen Klebstoffen. Maltechnik 76,4/1970, 99 - 103**
Přenášení fresek moderními lepidly
 - **Wehlte, K.: Trockenreiniger für Tafelgemälde und Wandmalereien. Maltechnik 77, 1/1971, 10-13**
Vysoušecí čistící prostředek na deskové a nástěnné malby
 - **Koller, M.: Gemäldeübertragung um jeden Preis? Maltechnik 77, 4/1971, 94-103**
Přenášení maleb za každou cenu?

- 07.13. Traunecker, C.: **Rekonstruktion einer Wandmalerei aus dem Tempel Echnatons im Museum von Luxor**, In: 2 / 1975, s. 71 - 77
Rekonstrukce nástěnné malby ze Achantonova chrámu v muzeu v Luxoru
- 07.14. Wihr, R.: **Alte und neue Methoden der Mosaikrestaurierung**, In: 2 / 1979, s. 78 - 85
Staré a nové metody restaurování mozaiky
- 07.15. Steffny, E.: **Entfernung von Kalksinter auf römischen Deckenmalereien mit einem Feinsandstrahlgerät**, In: 2 / 1979, s. 86 - 89
Odstranění vápenných sintrů římských stropních maleb jemným otryskavacím přístrojem
- 07.16. Kottulinsky, L.: **Bericht über die Restaurierung eines römischen Freskos**, In: 2 / 1981, s. 90 - 95
Zpráva o restaurování římské fresky
- 07.17. Lengler, J. M.: **Eine neue Methode zur Bergung ausgegrabener Wandmalereien**, In: 2/1982, s. 96-103
Nová metoda odkrývání vykopaných nástěnných maleb
- 07.18. Schleiermacher, Mathilde: **Beobachtungen bei der Konservierung römischer Wandmalereien**, In: 1 / 1983, s. 104 - 112
Pozorování při konzervaci římských nástěnných maleb
- 07.19. Steffny, E.: **Bergung, Konservierung und Montage der konstantinischen Deckenmalerei aus dem Prunksaal unter dem Trierer Dom**, In: 2 / 1986, s. 113 - 119
Odkrytí, konzervace a montáž konstantinské stropní malby z nádherného sálu pod Domem v Trieru.
- 07.20. Wagner, C.: **Arbeitsweisen und Anschauungen in der Gerhänderrestaurierung um 1800**, In: 2/1989, s. 63 - 64., viz sk. 23
Pracovní postupy a názory na restaurování maleb z období kolem roku 1800
Veröffentlichung des Instituts für Kunsttechnik und Konservierung des Germanischen Nationalmuseum, Nürnberg, Band 2. Verlag Callwey, München 1988, 99 stran
- 07.21. Lengler, J. M.: **Neue Möglichkeiten bei der Restaurierung und Übertragung von römischen Wandmalereien**, In: 1 / 1990, s. 120 - 129
Nové možnosti při restaurování a přenášení římských nástěnných maleb
- 07.22. Glauser, R. A.: **Rettung eines Kieselsteinpflasters aus dem 18. Jahrhundert in Prangins (Schweiz)**, In: 1 / 1990, s. 130 - 138
Záchrana pазourkové dlažby z 18. století v Pranginou (Švýcarsko)
- 07.23. Klonk, D.: **Bergung und Restaurierung des Mosaikfußbodens der villa rustica von Tittmoning, Landkreis Traunstein**, In: 2 / 1994, s. 139 - 142
Odkrytí a restaurování mozaikové podlahy ve villa rustica v Tittmoningu, kraj Traunstein
Autor popisuje odkrytí a restaurování původní římské mozaikové podlahy o velikosti 5,3 x 3 m. Nejprve byla mozaika v poměru 1:1 přepausována na transparentní folii. Pak byla podle průběhu vzorku rozdělena na 82 zhruba stejně velkých polí a pokryta muloým obvazem nasyceným kostním kličem. Protože byla mozaika silně poškozena novodobým pohřbíváním, byla zkrácena na 3,6 m a zbylé kaménky byly použity jako výplň chybějících míst. Po očištění zadní strany byly jednotlivé doplněné segmenty vyplněny maltou a celá mozaika byla sestavena v ocelovém podstavci. Mozaika je přístupná veřejnosti v rodném domě Ruperta Winkla v Tittmoningu.
- 07.24. Wihr, R.: **Bergung und Restaurierung des Mosaikfußbodens von Tittmoning, Landkreis Traunstein - Ein Kommentar**, In: 1 / 1995, s. 143 - 144
Odkrytí a restaurování mozaikové podlahy v Tittmoningu, okres Traunstein - komentář. (Kritický komentář ke zprávě D. Klonka- Arbeitsblätter 1994, sk. 7, s. 139 - 142.)
Na úvod autor poznamenává, že pro něj není snadné kritizovat práci mladšího zesnulého kolegy. Vzhledem k závažnosti si však dovolu- je uvést tyto připomínky:
- při odkryvu mozaiky byla použita zastaralá technika, která byla běžná do konce 19. století. Jako hlavní nevýhody této metody uvádí:
 - při odkryvu vzniká velké množství malých kousků (v daném případě 82). Při uvolňování z malty dochází na hranách kousků k ulomování kamínků, které musí být později znovu doplněny,
 - používání kladiv, dlát a žezných kotoučů na kámen při uvolňování částí mozaiky způsobuje další ztráty původních kamínků,
 - následující sestavení mozaiky z 82 dílů je pomalé a těžkopádné což také potvrzuje doba restaurování, která trvala 4 roky,
 - jsou námitky proti použití kostního kliču, který je na jedné straně velmi citlivý na vlhkost (náchylný ke vzniku plísní a tím snížení adhesivních vlhkostí) na druhé straně při nízké vlhkosti vykazuje vysoké smrštění což má za následek uvolňování kamínků,
 - použití malty z vyhašeného odleženého vápna a písku je časově náročné a z pevnostního hlediska nejisté.
- Pro zájemce k otázce správného odkrývání a restaurování mozaiky odkazuje autor na příslušnou literaturu.

07. 25. E. Steffny: Eine neue Montagemöglichkeit für römische Deckenmalerei, In: 2 / 1995, s. 145 - 147
Nová možnost sestavení a prezentace římské stropní malby

Je představeno řešení umožňující současnou prezentaci vnější malby i zadní instruktivní (otisky trámů a pletiva) zadní strany bez zásahu do její podstaty.

Zhotovená závěsná konstrukce umožňuje v odpovídající výšce výstavního prostoru pozorovat plochu s vnější malbou ze spodu a zadní stěnu malby z vrchu.

Malba sestavená z úlomků je uložena na plexiskle.

Počet úchytných bodů "vitřiny" musí být dimenzován s ohledem na statiku a váhu uložené malby.

Skupina O8 - Dřevo, rostlinné zbytky, jantar, kost, slonovina

08.1. Hollstein, E.: Jahrringdatierung von Hölzern (mit Diskussion), In: 1 / 1968, s. 1 - 7

Datace dřeva podle letokruhů (s diskusí)

08.2. Literaturreferate, In: 1 / 1968, s. 8 - 9

Referáty k literatuře skupiny 8

- **Augusti, S.: Konservierung einiger Grabungsobjekte aus Holz.**
Konzervování dřevěného objektu z vykopávek
 - **Smetankowa, M. - Smetanka, Z.: Das Problem der Konservierung hölzerner Objekte**
Problém konzervování dřevěných objektů
 - **Schröder, E.: Erfahrungen bei der Behandlung trockener und feuchter Hölzer. Der Präparator, 9, 1963, 249-251**
Zkušenosti s ošetřením suchého a vlhkého dřeva
 - **Gott, J.: Die Konservierung von Feuchthölzern. Neue Museumkunde, 4, 1965, 329 -342**
Konzervování vlhkého dřeva
 - **Müller, H.-G. - Thieme, J.: Zur Reinigung und Festigung mittelalterlicher Holz - und Gewebefunde. Neue Museumkunde, 9, 1966, 63-75**
K čištění a zpevňování středověkých nálezů ze dřeva a tkanin
 - **Hartwanger, S.: Dierestaurierung des Gurker Hochaltars. Österr. Zeitschr. f. Kunst u. Denkmalpfl., 10, 1956, 72ff.**
Restaurování hlavního oltáře katedrály v Gurku
- 08.3. Lodewijks, J.: Die Härtung mürber Holzbilder und Holzplastiken, In: 2 / 1968, s. 10 - 11**
Tvrzení křehkých dřevěných obrázků a dřevěných plastik
- 08.4. Rauch, W.: Restaurierung und Pflege historischer Holzblasinstrumente, In: 1 / 1969, s. 12 - 15**
Restaurování a údržba historických dřevěných dechových nástrojů
- 08.5. Haas, A.: Weitere Fortschritte bei der Konservierung von Feuchthölzern mit Arigal C (mit Diskussion), In: 2 / 1969, s. 16 - 20**
Další pokroky při konzervování mokrého dřeva s Arigalem C (s diskusí)
- 08.6. Literaturreferate, In: 2 / 1969, s. 20 - 23**
Referáty k literatuře skupiny 8
- **Ketelsen, A.: Konservierung bodenfeuchter Hölzer. Der Präparator, 5, 1959, 31**
Konzervování dřeva s půdní vlhkostí
 - **Haas, A.: Eine einfache Methode zur Konservierung von Geweih und Knochen. Der Präparator, 5, 1959, 58-59**
Jednoduchá metoda konzervování parohů a kostí
 - **Haas, A. - Müller-Beck, H.: Ein neues Verfahren zur Konservierung von Feuchthölzern. Der Präparator, 7, 1961, 157-168**
Nový postup konzervování vlhkého dřeva
 - **Haas, A.: Erfahrungen und Prüfungsergebnisse zur Feuchtholzkonserverung. Der Präparator, 10, 1964, 113-118**
Zkušenosti a výsledky zkoušek s konzervováním vlhkého dřeva
 - **Gaudel, P.: Das Polyglycol - Verfahren. Der Präparator, 9, 1963, 202-210**
Polyglykolový postup

- **Brünner, G.: Die Konservierung der "Wasa", Der Präparator, 9, 1963, 239-241**
Konzervování "Wasy"
 - **Barkman Lars: Konservierung av Wasa. Tidskrift i Sjöväsendet 125.Jg.,H.10,1962**
Anotace zprávy Larse Berkmana: Konzervování "Wasy"
 - **Wihr, R.: Zpráva o článku René Lefève: Conserveringsbehandeling met Polyethylenglycol van een romeins houten emmertje opgegraven te Wemmel**
Konzervátorské ošetření polyglykolem dřevěného vědra z Wemmelu
 - **Lanitzki, G.: Die Konservierung der Wasa. Neue Museumskunde, 10, 1967, 330-340**
Konzervování Wasy
 - **Auer, Erwin M.: Die Restaurierung des Krönungswagens Karl VI. Österr. Zeitschr.f. Kunst und Denkmalpflege, 2, 1948, 44**
Restaurování korunovačního kočáru Karla VI.
 - **Zykan, Josef: Die Restaurierung und Wiederaufstellung des Verduner Altars in Stift Klosterneuburg. Österr.Zeitschr.f.Kunst und Denkmalpflege, 5, 1951, 6ff.**
Restaurování a znovuobnovení verdunského oltáře v klášteře Klosterneuburg.
 - **Tripp, Gerturde: Zur Restaurierung gotischer Schnitzaltäre in Oberösterreich. Österr.Zeitschr.f. Kunst und Denkmalpflege,7, 1953, 96 ff.**
K restaurování gotického vyřezávaného oltáře v Horním Rakousku.
 - **Zykan, Josef: Der Antwerpener Altar in der Wiener Votivkirche und seine Restaurierung. Österr. Zeitschr.f. Kunst und Denkmalpflege, 20, 1966, 129**
Antverpský oltář ve vídeňském kostele Votivkirche a jeho restaurování
 - **Sache, Th.: Holzkonservierung bei Trockenfäule. Maltechnik, 61, 1955, 114**
Konzervování dřeva se suchými plísněmi
 - **Denninger, E.: Verbesserte Holzwurmbekämpfung. Maltechnik, 63, 1957, 65**
Zlepšený způsob likvidace červotočů ve dřevě
- 08.7. **Mühlethaler, B.: Über den Stand der Feuchtholzkonservierung (mit Diskussion), In: 1/1970, s. 24-8**
O stavu konzervace vlhkého dřeva (s diskusí)
- 08.8. **Hellwig, F. - Rauch, W.: Restaurierung und Pflege historischer Holzblasinstrumente (Diskussionsbeiträge), In: 1 / 1970, s. 29 - 30**
Restaurování a ošetření historických dřevěných dechových nástrojů (diskusní příspěvky)
- 08.9. **Literaturreferat, In: 1 / 1970, s. 31**
Referáty k literatuře skupiny 8
- **Rauch, W.: Musikinstrumentenmuseum, Berlin**
Muzeum hudebních nástrojů Berlín
Zpráva o způsobu uvolňování dřevěných kuliček se závitem u hudebních nástrojů
- 08.10. **Rauch, W.: Restaurierung und Pflege historischer Holzblasinstrumente II, In: 2 / 1970, s. 32 - 35**
Restaurování a ošetřování historických dřevěných dechových nástrojů II
- 08.11. **Rauch, W.: Restaurierung und Pflege historischer Holzblasinstrumente III, In: 1 / 1971, s. 36 - 39**
Restaurování a ošetřování historických dřevěných dechových nástrojů III
- 08.12. **Sedlmajer, J.: Die Bearbeitung von Schildpatt, In: 1 / 1971, s. 40 - 43**
Zpracování želvoviny
- 08.13. **Kay, O.: Eine Methode der Bernsteinrestaurierung, In: 2 / 1971, s. 44 - 48**
Metoda restaurování jantaru
- 08.14. **Zur Erhaltung von Mammutzähnen (Diskussion), In: 2 / 1971, s. 48 - 49**
Udržování mamutích zubů (diskuse)
- 08.15. **Urbon, B.: Eine Einrichtung für die Konservierung feuchter Hölzer mit Polyglykol (mit Diskussion), In: 2 / 1971, s. 50 - 57**
Zařízení pro konzervaci vlhkých dřev polyglykolem (s diskusí)
- 08.16. **Ankner, D.: Zur Konservierung vorgeschichtlicher Feuchtholzfunde (mit Diskussion), In: 1/1972, s. 58-67**
Ke konzervaci prehistorických nálezů z vlhkého dřeva (s diskusí)

- 08.17. **Literaturreferat und Hinweis**, In: 1 / 1972, s. 68
Referát k literatuře skupiny 8 a pokyn
- **Brorson Christensen, B.: The Conservation of Waterlogged Wood in the National Museum of Denmark (Die Konservierung von Feuchtholz im Dänischen Nationalmuseum). Studies in Museum Technology, 1, The National Museum of Denmark, 1970**
Konzervování mokrého dřeva v dánském národním muzeu (angl. text s resumé v dánštině, 115 s. a 19 př.)
- 08.18. **Rosenqvist, Anna M.: Versuche zur Konservierung von Naßhölzern durch Gefriertrocknung (mit Diskussion)**, In: 2 / 1973, s. 69 - 74
Pokusy konzervování mokrých dřev sušením vymrazováním (s diskusí)
- 08.19. **Preusser, F.: Zur Restaurierung von stark korrodiertem Bernstein**, In: 2 / 1976, s. 75 - 77
K restaurování silně korodovaného jantaru
- 08.20. **Ebert, H.: Zur Feuchtholzkonservierung**, In: 1 / 1977, s. 76 - 80
Ke konzervaci vlhkého dřeva
- 08.21. **Mössinger, G.: Ein rationelles Verfahren der Knochenkonservierung unter besonderer Berücksichtigung menschlicher Skelettreste (mit Diskussion)**, In: 2 / 1977, s. 81 - 84
Racionální způsob konzervaci kostí se zvláštním ohledem na zbytky lidského skeletu (s diskusí)
- 08.22. **Zimmermann, J.: Pilz - und Bakterienbekämpfung in Feuchtholzlagerbecken**, In: 2/1977, s. 85
Boj s houbami a bakteriemi v lokalitách s ložiskami vlhkého dřeva
- 08.23. **Diskussion zur Konservierung von Feuchtholz**, In: 2 / 1977, s. 86 - 87
Diskuse ke konzervaci vlhkého dřeva
- 08.24. **Hellwig, F.: Die besonderen Probleme der Restaurierung alter Musikinstrumente in der nicht spezialisierten Werkstatt (mit Diskussion)**, In: 2 / 1978, s. 88 - 97
Zvláštní problémy restaurování starých hudebních nástrojů v nespécializovaných dílnách
- 08.25. **Koller, M. - Wibiral N.: Der Pacher-Altar in St. Wolfgang - Untersuchung, Konservierung und Restaurierung 1969 - 1976**, In: 1 / 1982, s. 24., viz sk. 23
Pacherův oltář v St. Wolfgangu - výzkum, konzervování a restaurování 1969 - 1976
Verlag Böhlau, Wien 1981, 265 s., 4 bar. a 4 černobílé přílohy, 66 vyobr.
- 08.26. **Hoffmann, P.: Zur Restaurierung mittelalterlicher Daubengefäße mit Polyethylenglykol**, In: 2/1984, s. 98 - 111
K restaurování dužin středověkých nádob polyethylenglykolem
- 08.27. **Lehmann Jirina: Kriterien für die Auswahl von Harzen und Lösungsmitteln zur Festigung holzwurmgeschädigten Holzes**, In: 2 / 1984, s. 112 - 121
Kriteria při výběru pryskyřic a rozpouštědel na zpevňování dřeva poškozeného červotočem
- 08.28. **Haas, A.: Neue Entwicklungen bei der Naßholz - Konservierung mit Melamin - Formaldehyd - Kondensaten**, In: 1 / 1985, s. 122 - 127
Nový vývoj při konzervování vlhkého dřeva melamin - formaldehydovými pryskyřicemi
- 08.29. **Nielsen, H. - O.: Die Konservierung des Wikingerschiffs und der Naßholzfunde aus dem Hafen von Haithabu**, In: 1 / 1985, s. 128 - 136
Konzervování vikingského člunu a mokrých dřevěných nálezů z přístavu v Haithabu
- 08.30. **Nielsen, H. - O.: Aufbau und Betrieb einer Gefriertrocknungsanlage zur Naßfaserkonservierung**, In: 1 / 1987, s. 137 - 144
Stavba a provoz vymrazovací sušárny ke konzervaci mokrých vláken
- 08.31. **"Les Bois Gorégos d Etau"**, In: 2/ 1987, s. 48 - 49., viz sk. 23
Materiály z 2. konference pracovní sekce "Mokré dřevo", ICOMu, 1984
ISBN-2-7272-0100-1, Grenoble 1985
- 08.32. **Heinrich, P.: Die Restaurierung einer Prunkelfenbeinschale**, In: 2/1987, s. 145 - 152
Restaurování vzácné misky ze slonoviny
- 08.33. **Hoffmann, P.: Zur Rückformung feiner mittelalterlicher Drechslerware**, In: 1/1988, s. 153-170
K opětnému zhotovení jemného středověkého soustružnického zboží
- 08.34. **Hoffmann, P.: Die Rückformung mittelalterlicher Drechslerware**, In: 2 / 1988, s. 171 - 185
Opětné zhotovení středověkého soustružnického zboží
- 08.35. **Dumkow, M. - Preuss, H.: Konservierung von Naßholz mit Rübenzucker**, In: 1 / 1990, s. 186 - 192
Konzervování mokrého dřeva řepným cukrem

- 08.36. Unger, A.: *Holzkonservierung - Schutz und Festigung von Kulturgut aus Holz*, In: 2/1990, s. 79., viz sk. 23
Konzervování dřeva - Ochrana a zpevnování kulturních památek ze dřeva
VEB Fachbuchverlag, Leipzig 1988, 220 s., ISBN 3-343-00440-5
- 08.37. Hoffmann, P. - Riens, R. - Eckstein, D.: *Zur Gefriertrocknung schwer zu konservierender Naßhölzer*, In: 1 / 1991, s. 193 - 205
K vymrazování obtížně konzervovatelného mokrého dřeva
- 08.38. Koesling, V.: *Bericht zur Arbeitstagung "Konservierung von archäologischem Naßholz mit Zucker"* In: 1 / 1991, s. 206 - 208
Zpráva k pracovnímu zasedání "Konzervování archeologického mokrého dřeva cukrem"
- 08.39. Koesling, V.: *Konsolidierung wassergesättigter Naßholzfunde mit heißen Zuckerlösungen*, In: 2/1992, s. 209 - 212
Konsolidace dřevěných vodou nasycených nálezů horkým cukerným roztokem
- 08.40. Krebs, E.: *Ergänzungen an einem stark beschädigten Perlmutterkreuz*, In: 2 / 1992, s. 213 - 216
Doplňování silně poškozeného kříže z perleti
- 08.41. Koesling, V.: *Untersuchungen zur Zuckerkonservierung wassergelagerter Hölzer*, In: 1 / 1994, s. 217 - 221
Výzkum konzervace cukrem dřeva ve vodě uloženého dřeva
Je představen systematický výzkum zpevnování nálezů mokrého dřeva cukrem. Selekce člunu byly impregnovány v různé koncentrovaných cukerných roztocích a potom podrobeny kontrolovanému sušení vzduchem. U různých vzorků byla stanovena sušina, hustota, smršťovací charakteristika ASE a hodnoty byly porovnány. Bylo vysloveno doporučení pro konzervaci horkými cukernými roztoky.
- 08.42. Martins, S.: *Die Restaurierung eines Prunkmessers mit Elfenbeingriff*, In: 2 / 1994, s. 222 - 226
Restaurování nádherného nože se slonovinovou rukojetí
Úvodní popis okolností nálezů, význam nálezů, nástin dějin Abydosu a úkoly Německého archeologického institutu. Na příkladu tohoto nože je předvedena šetrná metoda konzervování a restaurování slonoviny s paraloidem, japonským papírem a estetickým voskem. Požadavek na reverzibilitu je dodržen, metodu lze také použít při vykopávkách.
- 08.43. Strigazzi, G.: *Biocide in der Naßholzkonservierung*, In: 1 / 1995, s. 227 - 230
Biocidy v konzervování mokrého dřeva
Jako účinný prostředek při likvidaci bakterií se osvědčil cukerný roztok isothiazolinu. Jsou uvedeny konkrétní příklady s detailním popisem. Nakonec jsou porovnány používané biocidy a uvedeny minimální inhibiční koncentrace.

Skupina O9 - Kůže, papír, pergamen, mumie

- 09.1. Mühlethaler, B.: *Zur Konservierung von Naßleder*, In: 1 / 1969, s. 1 - 6
Ke konzervování mokré kůže
- 09.2. Kawohl, G.: *Zur Wiederherstellung von Ledergegenständen*, In: 1 / 1969, s. 7 - 8
K opětovnému zhotovení kožených předmětů
- 09.3. *Literaturreferat*, In: 2 / 1970, s. 9 - 10
Referát k literatuře skupiny 9
- **G. Lange-Kornbak: Die Grauballe-Mumie. Kuml - Arbog for Jysk Arkaeologisk Selskab, 1956, 158 bar.fot.**
Gramballská mumie
- 09.4. Eichhorn, P.: *Anwendung der Tiefgefrierung zur Lagerung durchnässter Bücher*, In: 1/1973, s.11-2
Použití vymrazování při nízké teplotě ke skladování promáčených knih
- 09.5. Rosenqvist, A. M.: *Konservierung von Naßleder durch Gefriertrocknung (mit Diskussion)*, In: 2/1973, s. 13-4
Konzervování mokré kůže sušením vymrazováním (s diskusí)
- 09.6. Schmitzer, W.: *Alte Lederarbeiten, ihre Pflege und Erhaltung*, In: 2 / 1973, s. 15 - 32
Staré kožené práce, jejich péče a udržování
- 09.7. Ritterpusch, L.: *Berichtungen. Erster Lehrgang für Lederrestaurierung am Deutschen Ledermuseum in Offenbach/Main*, In: 2 / 1974, s. 33 - 34
Dementi. První učební obor restaurování kůže v Německém muzeu kůže v Offenbachu / Main

- 09.8. Wächter, O.: Restaurierung und Erhaltung von Büchern, Archivalien und Graphiken, In: 1/1976, s. 8 - 9., viz sk. 23
Restaurování a udržování knih, archiválií a grafiky
Verlag H. Böhlau s Nachf., Wien-Köln-Graz, 1975, 284 stran, 32 příloh, 38 obr., cena 52 DM
- 09.9. Ritterpusch, L.: Pergamentrestaurierung, In: 2 / 1977, s. 35 - 42
Restaurování pergamenu
- 09.10. Hückel, Angelika: Zur Technologie eines Sarkophags aus dem Metropolitan Museum, New York, In: 2 / 1979, s. 43 - 51
K technologii sarkofágu z Metropolitního muzea v New Yorku
- 09.11. van Winkel, B. H.: Die Restaurierung und Konservierung ägyptischer Mumien sarcophage, In: 2/1979, s. 52 - 56
Restaurování a konzervování egyptských sarkofagů
- 09.12. Schmitzer, W.: Restaurierung von Schattenspielfiguren, In: 2 / 1980, s. 57 - 67
Restaurování figurek na stínohru
- 09.13. Lengler, J. M.: Die Restaurierung eines immerwährenden Kalenders aus dem 18. Jahrhundert, In: 2 / 1981, s. 68 - 71
Restaurování věčného kalendáře z 18. století
- 09.14. Schmitzer, W.: Restaurierung des Schenkenbecherfutters vom Schloß Erbach im Odenwald, In: 2 / 1982, s. 72 - 76
Restaurování pouzdra na pohár ze zámku Erbach v Odenwaldu
- 09.15. Schmitzer, W.: Die Restaurierung des Daunenumhanges der "Klara Schumann". Der Lederweicher SR, In: 1 / 1988, s. 77 - 80
Restaurování péřového přehození "Klary Schumanové". Změkčovač kůže SR
- 09.16. Sandermann Wilhelm: Die Kulturgeschichte des Papiers. In: 2 / 1990, s. 79 - 80., viz sk. 23
Kulturní dějiny papíru
Springer-Verlag, Berlin, Heidelberg, New York, 1988, 202 s., ISBN 3-540-18612-3
- 09.17. Gänsicke, S.: Die Restaurierung einer ptolemäischen Mumienmaske, In: 2/1991, s. 81 - 84
Restaurování ptolemaiské masky mumie
- 09.18. Seiler, U.: Die Konservierung und Restaurierung einer ägyptischen Mumienmaske, In: 2/1992, s. 85 - 88
Konzervování a restaurování masky egyptské mumie
- 09.19. Rosa, H. - Gussman, L.: Konservierungsversuche an archäologischem Leder, In: 1/1993, s. 85- 95
Konzervátorské pokusy na archeologické kůži
Pozdně středověké nálezy z kůže byly čištěny různými přísadami bez a s ultrazvukem. Byl sledován vliv síťovačů a čistících prostředků v závislosti na čase. Bylo zjištěno, že nejlepšími výsledky je dosaženo při 1- hodinovém čištění mokrych vzorků kůže v ultrazvukové lázni za přísady 4% EDTA (sodná sůl kyseliny etylendiamintetraoctové). Přečištění se "Sumachem" (čistící prostředek rozpuštěný v acetonu a ve vodě) zlepšuje vzhled, strukturu a vláčnost.
- 09.20. Breuer, H.: Die Restaurierung des Gürtels aus dem "Fürstengrab" von Gommern, In: 2/1993, s. 96-9
Restaurování opasku z knížecího hrobu v Gommern
V roce 1990 - 91 odkrytý knížecí hrob v Gommern u Magdeburgu obsahoval mimo jiné také stočený bohatě zdobený a částečně pozlacený kožený opasek. Protože se nacházel v mimořádně špatném stavu, byl po vrstvách jistěn paraloidem B72, přelepen japonským papírem, a tak pomalu rovněž po vrstvách sejmut. Zvláště důležité pracovní úseky při restaurování doprovázela přesná fotografická a výkresová dokumentace a videodokumentace. Tak mohlo být do nejmenších detailů vysvětleno složení opasku.
- 09.21. Gänsicke, S.: Neue Verfahren bei der Konservierung und restaurierung von ägyptischen Objekten, In: 2 / 1993, s. 100 - 104
Nové postupy při konzervování a restaurování egyptských objektů
Po úvodním popisu historie sbírek egyptského oddělení v Museum of Fine Arts v Bostonu a zvláštního projektu, který umožňuje ošetření jmenovaných objektů je diskutováno zpevňování a doplňování vkládáním vrstev staroegyptských polychromií. Je prezentováno úspěšné použití Paraloidu a dutých skleněných kuliček jako doplňujícího materiálu pro dřevěné objekty a ostatní materiály. Vzhledem ke kladným vlastnostem použitého materiálu (dlouhodobá tepelná stabilita a reversibilita) by se mělo vzít v úvahu jeho použití i při restaurování dalších archeologických materiálů.

09.22. Goedecker-Ciolek, Roswitha: Konservierung der Beifunde einer Gletschermumie vom Ende der Steinzeit. I. - Bekleidung, In: 2 / 1994, s. 105 - 107

Konzervace nálezu mumie z ledovce z konce doby kamenné. I - Oděv.

Již několik let pozorovaný, klimaticky podmíněný ústup ledovce ve vysoko položené oblasti Tyrol vedl v r. 1971 k nálezu "ledovcové mumie" s výstrojí doby bronzové. V předložené zprávě jsou popsána první opatření po dodání nálezu obsahujícího různé organické materiály, jejich konzervace a restaurace. Bylo provedeno vysušení vymrazováním, s jehož pomocí byly objekty z kůže, trávy a lýčí úspěšně konzervovány. Sestavením mnoha částí vznikl postupně obraz oděvu tohoto člověka z doby měděné. V druhé části budou prozkoumány techniky zhotovení oděvu.

Skupina 10 - Textil

10.1. Lodewijks, J.: Zur Restaurierung von Wandteppichen (mit Diskussion), In: 2 / 1968, s. 1 - 2

K restaurování nástěnných koberců (s diskusí)

10.2. Literaturreferate. In: 2 / 1968, s. 3 - 4

Referáty k literatuře skupiny 10

- **Lehmann, D.: Aus der Restaurierungspraxis an Orientteppichen. Der Präparator 6, 1960, 69-73**
Z praxe restaurování orientálních koberců
- **Richter, M.: Die Restaurierung und Konservierung brüchiger Fahnen und anderer textiler Gewebe in Museen. Neue Museumskunde 5, 1962, 132-190**
Restaurování a konzervování křehkých vlajek a ostatních textilních tkanin v muzeích
- **Lehmann, D.: Die Preu ischen Feldzeichen auf Burg Hohenzollern. Der Präparator 10, 1964, 119-123**
Pruské polní standarty na hradě Hohenzollernu
- **Blauensteiner, W.: Die Restarierung des Zauberflötenvorhangs im Theater an der Wien. Österr. Kunst und Denkmalpflege, 19, 1965, 51 ff.**
Restaurování opony Kouzelné flétny ve Vídeňském divadle
- **Lehmann, D.: Mottenschutzbehandlung textiler und zoologischer Museumsobjekte. Der Präparator 11, 1965, 187-194, 221-230**
Ochranné ošetření proti molům u textilních a zoologických muzejních objektů
- **Lehmann, D.: Gobelinrestaurierung unter besonderer Berücksichtigung der Fluoreszenzanalyse. Der Präparator 12, 1966, 11-22**
Restaurování gobelinů e zvláštním zřetelem na fluorescenční analýzu
- **Lehmann, D.: Textilprüfungen zur Bestimmung der Faserat. Der Präparator 9, 1963, 253-264, 10, 1964, 25-36**
Textilní zkoušky pro určení typu vláken
- **Leene, Dr.J.: Chemische und physikalische Eigenschaften von Textilfasern. Restaurierung und Konservierung, Bruno Hessling Verlag, Berlin, 1964, 45-66**
Chemické a fyzikální vlastnosti textilních vláken
- **Derz, Fr.: Reinigung von Textilien in flüssigen Medien. Restaurierung und Konservierung, Bruno Hessling Verlag, Berlin, 1964, 4-8**
Čištění textilií kapalinami

10.3. Literaturreferate, In: 1 / 1971, s. 5 - 6

Referáty k literatuře skupiny 10

- **Gowers, H. J.: Die Konservierung eines Tlingit-Teppichs (The Conservation of a Tlingit Blanket) Studies in Conservation, 13, 1968, 98-101**
Konzervování koberce Tlingiti

10.4. Wagner, Barbara: Die Einrichtung des Textilateliers im Germanische Nationalmuseum zu Nürnberg, In: 1 / 1972, s. 7 - 12

Zařízení textilního ateliéru v Německém národním muzeu v Norimberku

10.5. Literaturreferate, In: 2 / 1972, s. 13 - 16

Referáty k literatuře skupiny 10

- **Ostergaard, Else - Schmidt, O.: Technische Untersuchungen mittelalterlicher textilien (Tekniske undersogelser af middelalidertextiler) Meddelelser im konservering, 10, 1971, 3-20**
Technický výzkum středověkých textilií

- **Adde-Johansson, Kerstin: Die Konservierung nubischer Textilien (Konservering av Nubien-textilierna) Meddelelser om konservering, 10, 1971, 21-25**
Konzervování textilií z Nubie
- 10.6. Elmer, J. Th.: Gefriertrocknung neolithischer Gewebe und Geflechte (mit Diskussion), In: 1/1973, s. 17 - 22
Vymrazování neolitických tkanin a pletiv (s diskusí)
- 10.7. Diskussion über Textilkonservierung, In: 2 / 1973, s. 23 - 24
Diskuse o konzervování textilu
- 10.8. Literaturreferate, In: 2 / 1973, s. 25 - 26
Referáty k literatuře skupiny 10
- **Pow, C.V.: Die Konservierung von Wandteppichen für Ausstellungszwecke (The conservation of tapestries for museum display). Studies in Conservation 15, 1970, 134-153**
Konzervování nástěnných koberců pro výstavní účely
- **Lehmann, D.: Eulanbehandlung von Textilien und zoologischen Präparaten. Restaurierung und Konservierung, Bruno Hessling Verlag, Berlin, 1964, 67-72**
Eulanové ošetření textilních a zoologických preparátů
- **Richter, M. - Domscheit, K.: Restaurierung und Konservierung brüchiger Fahnen und anderer textiler Gewebe in Museen (Teil 2), Neue Museumskunde 8, 1965, 30-52**
Restaurování a konzervování vlajek a ostatních textilních tkanin v muzejích (2. část)
- **Höhne, H.: Präparation und Bestimmung vorgeschichtlicher Textilreste. Neue Museumskunde, 7, 1964, 211-228, 306-319**
Preparace a stanovení prehistorických zbytků textilií
- 10.9. Lehmann, D.: Restaurieren und Konservieren historischer Textilien, In: 1 / 1974, s. 27 - 36
Restaurování a konzervování historických textilií
- 10.10. Weiland, E.: Studienwoche zur Untersuchung und Konservierung alter Textilien, In: 2/1974, s. 37-8
Studijní týden výzkumu a konzervace starých textilií
- 10.11. Mühlethaler, B.: Das chemische Bleichen von Textilien, In: 2 / 1974, s. 39 - 41
Chemické bělení textilií
- 10.12. Helmcke, O.: Die Einwirkung von Licht und Wärme auf Seide und Baumwolle, In: 1/1978, s. 42-6
Působení světla a tepla na hedvábí a bavlnu
- 10.13. Weiland, E. - Wagner, B. - Streiter, A.: Büsten und Gestelle für Kostüme des 18. Jahrhunderts, In: 1 / 1979, s. 47 - 53
Bysty a stojany na kostýmy 18. století
- 10.14. Herrmann, H.: Röntgenaufnahmen als Hilfsmittel bei technischen Untersuchungen in der Textilrestaurierung, In: 1 / 1980, s. 54 - 65
Rentgenové snímky jako pomůcka technického výzkumu při restaurování textilu
- 10.15. Streiter, Anneliese: Objektbedingte Konservierungs- und Restaurierungsmaßnahmen für Textilien, In 1 / 1982, s. 66 - 73
Předměty podmíněné konzervátorským a restaurátorským zásahem u textilií
- 10.16. Schmedding, B: Die Restaurierung eines mittelalterlichen textilen Grabfundes, In: 2/1982, s. 74-8
Restaurování středověkého textilního hrobního nálezu
- 10.17. Aichele, G. - Feldtkeller, A.: Das Waschen eines großen Gobelins, In: 1 / 1983, s. 79 - 80
Praní velkého gobelínu
- 10.18. Dreyspring, Brigitte: Das Abdecken eines Schlittensitzes als konservatorische Notwendigkeit, In: 1 / 1984, s. 81 - 84
Odkrytí sedadla saní jako konzervátorská nutnost
- 10.19. Russ, Sybille: Textilschädlinge - Hilfen zu ihrer Bestimmung und zur Erkennung von Schadensbildern, In: 1 / 1987, s. 85 - 92
Textilní škůdci - pomoc při jejich stanovení a poznání stavu poškození

- 10.20. Farke, Heidemarie: Archäologische Fasern, Geflechte, Gewebe. Bestimmung und Konservierung, In: 2 / 1987, s. 46 - 47., viz sk. 23
Archeologická vlákna, pletiva, tkaniny. Určení a konzervování
Restaurierung und Museumstechnik, vydalo Museum für Ur- und Frühgeschichte Thüringens, Weimar 1986, Heft 7. 75 stran, četrná vyobrazení
- 10.21. Weiland, Erika: Die "Sessions Techniques" in Lyon, In: 2 / 1987, s. 93 - 99
Vyučovací techniky v Lyonu
- 10.22. Dewenter, Runhild: Restaurierung eines Katafalk - Überwurfes, In: 1 / 1988, s. 100 - 105
Restaurování katafalkového přehození
- 10.23. Jordan, E.: Entfernung von Kalkverputz aus einer mittelalterlichen Wollstickerei und ihre Restaurierungsproblematik, In: 2 / 1988, s. 106 - 110
Odstranění vápenné omítky ze středověké vlněné výšivky a problematika jejího restaurování
- 10.24. Tidow, K.: Probleme bei der Untersuchung, Konservierung und Magazinierung von Textilien aus Ausgrabungen in Lübeck, In: 2 / 1988, s. 111 - 117
Problémy při výzkumu, konzervování a skladování textilí z vykopávek v Lübecku
- 10.25. Müllners, Ulrike: Die Restaurierung zweier Männerkittel aus der Eisenzeit, In: 1/1989, s. 118-129
Restaurování dvou mužských halen z doby železné
- 10.26. Feldtkeller, A.: Zur Festigung vorgeschichtlicher Textilfunde, In: 2 / 1989, s. 130 - 133
K zpevňování prehistorických textilních nálezů
- 10.27. Pezold, F.: Gestellbau für Kaseln, In: 2 / 1989, s. 134 - 141
Stavba stojanu pro mešní roucho
- 10.28. Bender Jorgensen, L.: Gewebereste aus Europas Vor- und Frühgeschichte, In: 1/1990. s. 142-51
Zbytky tkanin z prehistorie a ranných dějin Evropy
- 10.29. Farke, H.: Freilegung und Identifizierung von mineralisierten Geweberesten auf archäologischen Artefakten, In: 1/1990, s. 152 - 159
Odkrytí a identifikace mineralizovaných zbytků tkanin na archeologických artefaktech
- 10.30. Dreyspring, B.: Zur Restaurierung und Montierung von Fragmenten gestickter mittelalterlicher Rücklaken, In: 2 / 1990, s. 160 - 166
K restaurování a sestavení fragmentů vyšivané středověké loktuše
- 10.31. Jordan-Fahrbach, E.: Überlegungen zur Restaurierung von drei Kaselstäben, In: 2/1990, s. 167-75
Úvahy k restaurování tří tyčinek ornátu
- 10.32. Farke, H.: Einsatz von Komplexon in der Textilkonservierung, In: 2/1992, s. 176 - 178
Použití Komplexonu při konzervaci textilu
- 10.33. Hofmann, C. - Tradler, B.: Restaurierung und Ausstellung des Krönungsmantels August des Starken, In: 2 / 1992, s. 179 - 183
Restaurování a výstava korunovačního pláště Augusta Silného
- 10.34. Otto, A.: Zur Restaurierung von Textilien aus der Fürstengruft der Hohenzollern im Dom zu Berlin, In: 1 / 1993, s. 184 - 191
K restaurování textilí z knížecí hrobky Hohenzollernů v berlínské katedrále
Na 2 případech- textilie ze sarkofágu kněžny Luisy - Henriety Oranžské (1627-1667) a dětského oblečení a vlasové rozety z dřevěného sarkofágu (1714) byly presentovány 2 rozdílné postupy konzervování textilí. Vlastnímu popisu konzervátorských postupů předchází historie konzervovaných předmětů, jejich stav a cíl konzervace.
- 10.35. Bender Jorgensen, Lise: North European Textiles until AD 1000, In: 2/1993, s. 89., viz sk. 23
Severoevropské textilie do r. 1000 n.l.
Aarhus University Press, Aarhus 1992, 285 stran, 206 obr.
- 10.36. Farke, Heidemarie: Beobachtungen an Textilien nach der Präsentation in einer Ausstellung, In: 1/ 1994, s. 192 - 195
Pozorování na textilích po prezentaci na výstavě
2tisíce let staré textilní nálezy z rašeliniště byly prozkoumány po 40ti leté prezentaci na výstavě. Byla zjištěna poškození na tkanině a vláken způsobené šitím při instalaci, prezentaci ve vitrině a působením světla. Textilní kulturní památky nesmí být dlouhodobě vystavovány.

10.37. Reschke, Angelika: Kostümmontierungen, In: 1 / 1994, s. 196 - 198*Instalace kostýmů*

Poznámky ke stavbě figurin a stojanů na kostýmy, jejich adaptaci, hledání forem a materiálu. Příspěvek je zpracován na základě zkušeností z instalace výstavy "Vzácné exempláře historické módy 1750-1960", která se konala na jaře r. 1991 v Hamburku v Uměleckoprůmyslovém muzeu, kde bylo vystavováno cca 120 kostýmů a z toho přibližně 70 z období 1750 - 1920.

10.38. Tridow, K.: Nordeuropäisches Symposium für Archäologische Textilien, 1993, In: 1 / 1994, s. 199*Severoevropské symposium pro archeologické textilie 1993*

Výzkum textilií z archeologických nálezů má dlouholetou tradici. Vzhledem k tomu, že jejich vědecké zpracování trvá často více let, rozhodli se badatelé v oboru textilií z Dánska a Německa organizovat setkání (tzv. NESAT), kde jsou probíhající projekty představovány a diskutovány. Těžištěm symposií jsou zprávy o nových textiliích, zhotovování tkanin, raně historických tkacích stavech, rekonstrukce ošacení z doby bronzové, ledové i ze středověku a raného novověku a konzervování a restaurování archeologických textilií. Doposud se konala setkání v r. 1981 v Neumünsteru, 1984 v Bergenu, 1987 v New Yorku, 1990 v Kodani a 1993 v Neumünsteru. Příští setkání NESAT se koná v roce 1996 v Göteborgu.

10.39. Helbig, H.: Einsatzmöglichkeiten für einen Niederdrucktisch in der Textilrestauration, In: 2/1994, s. 200 - 205*Možnosti použití nízkotlakého stolu při restaurování textilií*

Dřívější metody čištění a lokálního vlhčení zvláště citlivých textilií byly vzhledem k jejich nekontrolovatelnosti velmi rizikové a náročné na čas i práci. Nízkotlaký stůl vyvinutý pro tyto speciální potřeby dnes umožňuje šetrné, kontrolovatelné, plynulé dílčí práce s relativně dobrým čistícím úspěchem při redukováném riziku. Autor v článku popisuje jednotlivé části a funkce stolu. Různá stanoviska k definici čištění ukazují, jak je proces praní ovlivněn aplikací 4 faktorů, tj. mechaniky, doby, pracích aktivátorů a teploty. Několik příkladů čteného použití nízkotlakého stolu: dílčí, postupné práce při odstraňování skvrn z malo- i velkoformátových objektů, použití komplexních čistících prostředků, oxidačních a redukčních bělicích prostředků. Konstrukce klimatizační komory pomocí záchytné vany na kapalínu, vyhlazování pomačkaných textilií účinkem vakua, odstraňování akrylpryskyřicových povlaků, neutralizování plastické výšivky pomocí iontoměníčů.

10.40. Brand, Sabine J.: Ein Erfahrungsbericht zur Problematik von Wanderausstellungen, In: 2/1994, s. 206-10*Zpráva o zkušenostech k problematice putovních výstav*

Při příležitosti putovní výstavy za spoluúčasti více muzeí a soukromých majitelů upozorňuje autorka v kritické úvaze na problémy s balením, transportem a výstavní technikou textilních objektů.

10.41. von Wilkens, Leonine: Die mittelalterlichen Textilien: Katalog der Sammlung/Herzog-Anton-Ulrich-Museum Braunschweig, In: 2 / 1995, s. 96- 97., viz sk. 23

Středověké textilie: Katalog sbírek Herzog- Anton- Ulrich-Musea v Braunschweigu. Rozšířeno o analýzy textilu: Eva Jordan-Fahrbach

Braunschweig: Herzog-Anton-Ulrich-Museum, 1994, 142 stran, četné ilustrace, vázané s ochranným přebalem, ISBN 3 - 922279-30-9

10.42. Mally, Annerose: Die Kombinationsfähigkeit von Textilmaterialien bei der nähtechnischen Restaurierung eines Gobelins, In: 2 / 1995, s. 211 - 223*Kombinační schopnost textilních materiálů při restaurování gobelinu vyšivací technikou.*

Při restaurování gobelinů se používají textilní materiály ve formě přize pro lasirovací stehy (lasirovací vlákna), pro vyztužovací linie (vyztužovací vlákna) a k přišívání rozparků (spojovací vlákna), ve formě tkanin jako lokální vyztužovací tkaniny, podšívky a konečné jako vnější látka pro dřevěné podložky. Na základě porovnání požadavků na jednotlivé restaurátorské materiály a vlastnosti vybraných přírodních a umělých vláken jsou dána doporučení pro výběr vláken, přízí a tkanin.

10.43. Heidi Stolte: Das Ärmeltuch des Bischofs Ulrich von Augsburg - Nachbildung eines Brettengewebes, In: 2 / 1995, s. 224 - 227*Štola biskupa z Augsburgu - Kopie tkaninových destiček*

Štola biskupa Ulricha z Augsburgu (890 - 973) byla konzervována a popsána Sigríd Müller - Christenovou. V nyní zveřejněném článku je pojednáno o zhotovení kopie mimořádně komplikované tkaniny se 133 destičkami. Přitom jsou vysvětleny nejrůznější speciální techniky, které byly pro jednotlivé motivy pásu tkaniny použity. Jsou ukázány některé paralely k motivům jiných, zachovalých evropských stol.

Poznámky ze zhotovení kopií jsou mimo jiné:

- použitý materiál a nářadí má zásadní vliv na provedení vazby tkaniny
- detaily ve vzorcích stoly umožňují pohled do mimořádného řemeslného umění tkaní destiček a při tkaní vyžadují uvážené a předvídané plánování.

Skupina 11 - Staré vosky, pryskyřice, tmely, barviva, pigmenty**11.1. Franke, A.: Ostasiatische Lackarbeiten und das Problem ihrer Konservierung, In: 1/1976, s. 1-10**

Východoasijské lakované práce a problém jejich konzervace

- 11.2. **Diskussion (Ostasiatische Lackarbeiten und ihre Konservierung)**, In: 1 / 1977, s. 11 - 13
Diskuse (východoasijské lakové práce a jejich konzervování)
- 11.3. **Wang, P.: Die Restaurierung geschnitzter Lackarbeiten**, In: 1 / 1977, s. 14 - 16
Restaurování vyřezávaných lakových prací
- 11.4. **Koller, M.: Farblüster des Barock auf Metall und Holz**, In: 1 / 1977, s. 17 - 30
Barokové barevné listry na kov a dřevě
- 11.5. **Sawada, M.: Zur Konservierung eines bemalten japanischen Lackgefäßes**, In: 1/1981, s. 31 - 34
Ke konzervaci malované japonské lakované nádoby
- 11.6. **Stökel, H. F. A.: Praktisches Handbuch für Künstler, Lackliebhaber und Oehlfarben - Anstreicher**, In: 2 / 1982, s. 26., viz sk. 23.
Praktická příručka pro umělce, milovníky laků a natěrače olejovými barvami
2. vydání: Nürnberg 1799, (s předmluvou a dodatkem, 4. vydání z roku 1815). Reprint 1981 (Dr.Kremer-Reprint, Postfach 910, D - 7407 Rottenburg 1)
11. 7. **Piert-Borges, Barbora: Restaurieren mit Urushi**, In: 2 / 1988, s. 60., viz sk. 23
Restaurování s uruski
Kleine Monographien der Stadt Köln, Museum für Ostasiatische Kunst (Verwaltung der Museen der Stadt Köln, Richartzs.2-4, 5000 Köln 1)

Skupina 12 - Nábytek

- 12.1. **Jach, H. D.: Lassen sich historische Möbel mit Nitrozellulose-Politur restaurieren? Eine kritische Betrachtung**, In: 1 / 1980, s. 1 - 7
Lze restaurovat historický nábytek nitroceluloseovou politurou? Kritická úvaha
- 12.2. **Werwein, E.: Die Restaurierung eines Bernsteinkabinetts aus dem späten 17. Jahrhundert**, In: 1/1982, s. 8 - 17
Restaurování jantarového kabinetu z konce 17. století
12. 3. **Goering, A. R.: Boulle - Technik - Restaurierung eines Uhrengehäuses**, In: 2 / 1982, s. 18 - 28
Technika - Boulle - Restaurování hodinové skříňky
12. 4. **Zilling, A.: Restaurierung eines Braunschweiger Perlisches**, In: 1 / 1983, s. 29 - 33
Restaurování braunschweigského stolu z perleti
- 12.5. **Stadler, J.: Die Restaurierung einer Wappentruhe des frühen 17. Jahrhunderts**, In: 2/1987, s. 34-41
Restaurování truhlice s erbem z počátku 17. století
- 12.6. **Marquardt, M.: Aspekte zur Restaurierung unsachgemäß "restaurierter" Möbel**, In: 1/1989, s. 42- 48
Aspekty k restaurování nepřiměřeně "restaurovaného" nábytku
- 12.7. **Graf, Henriette: Vorschläge für die Aufnahme von Untersuchungsmerkmalen bei der Dokumentation von Boulemöbeln**, In: 1 / 1989, s. 49
Návrhy pro přijetí sledovaných indicií při dokumentaci nábytku
- 12.8. **Hellwig, F.: Das Berliner Möbelseminar der AdR 1990**, In: 2 / 1991, s. 50
Berlínský seminář AdR o nábytku v roce 1990
12. 9. **Mundt, B.: Anmerkungen zur Geschichte des Berliner Kunstgewerbemuseums**, In: 2/1991, s. 51-56
Poznámky k dějinám Uměleckoprůmyslového muzea v Berlíně
- 12.10. **Haase, G.: Dresdener Möbel im 18. Jahrhundert**, In: 2 / 1991, s. 57 - 64
Drážďanský nábytek v 18. století
- 12.11. **Michaelsen, H. - Unger, A.- Fischer, C.-H. - Pape, H.-W.: Untersuchungen zu einer blaugrünen Färbung an Intarsienhölzern des 16. - 18. Jahrhunderts**, In: 2 / 1991, s. 65 - 70
Výzkumy k modrozelenému zbarvení intarzovaných dřev 16. - 18. století
- 12.12. **Hellwig, F.: Die Methoden von Richard Wolbers bei der Untersuchung und Reinigung von Oberflächen**, In: 2 / 1991, s. 71 - 74
Metoda Richarda Wolberse při výzkumu a čištění povrchů
- 12.13. **Eichner, E.: Aspekte der Restaurierungsdokumentation in der Verwaltung der Staatlichen Schlösser und Gärten Berlin**, In: 2 / 1991, s. 75 - 79
Aspekty restaurátorské dokumentace ve správě Státních zámků a parků v Berlíně

12.14. Marquardt, M.: Die Bibliothek Friedrich Wilhelm IV. im Schloß Charlottenburg Berlin. Kurze Dokumentation zur Restaurierung, In: 1 / 1992, s. 80 - 85

Knihovna Fridricha Wilhelma IV. v zámku Charlottenburg Berlín. Stručná dokumentace k restaurování

12.15. Hering, B. - Buchholz, R.: Zur Identifizierung von Holzüberzügen aus organischen Naturstoffen, In: 1 / 1992, s. 86 - 91

K identifikaci vrchních nátěrových vrstev z organických přírodních látek na dřevě

12.16. Botha, C. - von Meyer, I.: Die Restaurierung einer Bauernstube im Altonaer Museum, In: 1/1992, s. 92 - 103

Restaurování selské jizby v Altoner muzeu

12.17. Recker, M.: Das Regenerieren alter Lack- und Politurflächen, In: 1 / 1992, s. 104 - 106

Regenerace starých laků a politur (pozn.: český překlad zveřejněn v 7. sborníku Technického muzea v Brně, TM Brno 1995, s. 41 - 43)

12.18. Krause, H.: Ein neapolitanischer Kabinettschrank - Eine kurze Restaurierungsdokumentation, In: 1 / 1992, s. 113 - 116

Neapolský sekretář. Stručná dokumentace restaurování

12.19. Ringger, P.: Die Restaurierung eines Zürcher Kissenschrankes aus der Zeit um 1700, In: 1/1992, s. 107-12

Restaurování skříně na polštáře z Zürichenu z období kolem roku 1700

12.20. Pelz, K.: Die Restaurierung eines Schreibtisches von Johann Melchior Kampli, In: 1/1992, s. 117-25

Restaurování psacího stolu Johanna Melchiora Kampliho

12.21. Lüders, H. - Zscheckel, F.: Buntpapiere aus dem Mobiliar sächsischer Schlösser, In: 1/1994, s. 126-31

Pestrobarevné papíry /kuléry/ z mobiliáře saských zámků

U nábytku a dřevěných předmětů se opakovaně setkáváme s pestrobarevnými papíry. Slouží v prvé řadě k zaplnění jinak prázdných ploch a jako náhrada drahých materiálů. Označení pestrý papír (Buntpapier) se objevuje v Německu v 1. polovině 17. století, kdy se vyvinul jako samostatné řemeslo a kdy se tvořila centra výroby a obchodu. 18. století s velkým počtem nových výrobních technik je dobou rozkvětu tohoto odvětví uměleckého řemesla. V 19. století s prosazující se industrializací umožňující perfekcionizaci ztrácí pestrý papír svůj umělecký půvab. Autor článku dává pokyny pro konzervátorské ošetření.

Skupina 13 - Hudební nástroje

13.1. Hellwig, F.: Zur Gründung der Fachgruppe Musikinstrumente der ATM, In: 1 / 1982, s. 1 - 2

K založení odborné skupiny hudebních nástrojů ATM

13.2. Tucher, B. Frh. V.: Darstellung von Bohrungen und Oberflächen mit Hilfe von Roderick Camerons "Woodwind - Bore - Measurer", In: 1 / 1982, s. 3 - 7

Zobrazení vrtů a povrchů pomocí Roderick Cameronova měřiče dřevěných závitů "Woodwind - Bore - Measurer"

13.3. Thomas, F.: Das älteste deutsche Virginal in Wasserburg am Inn - Restaurierung und Entdeckung der Signatur, In: 2 / 1982, s. 8 - 13

Nejstarší německý virginal ve Wasserburgu n I. - restaurování a objevení signatury

13.4. Huber, A.: Neue Erkenntnisse bei der Restaurierung einer italienischen Orgel, In: 1/1983, s. 14 - 23

Nové zkušenosti při restaurování italských varhan

13.5. Hellwig, F.: Saitenberechnungen mit dem programmierten Taschenrechner I, In: 2/1983, s. 24 - 34

Výpočet strun s programovatelným kapesním počítačem I. část

13.6. Weber, R. - Kawinski, H.: Restaurierung eines Elfenbeinzinken, In: 1 / 1984, s. 35 - 47

Restaurování cinkování ze slonoviny

13.7. Hellwig, F.: Saitenberechnungen mit dem programmierten Taschenrechner II, In: 2/1984, s. 48 - 63

Výpočet strun s programovatelným kapesním počítačem II. část

13.8. Thomas, F.: Ein neuentdeckter Hammerflügel des 18. Jahrhunderts - eine Dokumentation und ihre Ergebnisse, In: 1 / 1985, s. 64 - 75

Nově objevené kládkové křídlo z 18. století - dokumentace a její výsledky

- 13.9. Kares, M.: **Aspekte der Restaurierung des Pfeifenwerks einer Nürnberger Orgel**, In: 2/1986, s. 76-81
Aspekty restaurování píšťal norimberských varhan
- 13.10. Kares, M.: **Restaurierungskonzeptionen im Vergleich - Das Stern-Orchestrion und das HÖB-Flötenwerk des Münchner Stadtmuseums**, In: 1 / 1988, s. 82 - 95
Srovnání restaurátorské koncepce u orchestrionu Stern a harmonia Höss v mnichovském městském muzeu
- 13.11. **Empfehlungen der Fachgruppe Musikinstrumente**, In: 2 / 1988, s. 96 - 97
Doporučení odborné skupiny hudebních nástrojů
- 13.12. Huber, A.: **Cembalwirbel unter der Mikrosonde**, In: 1 / 1989, s. 98 - 109
Kolíčky čembala pod mikroskopem
- 13.13. Weber, R.: **Dokumentation von Schäden an Holzblasinstrumenten**, In: 1/1990, s. 110 - 115
Dokumentace škod u dřevěných dechových nástrojů
- 13.14. Leonard, A. - Martius, K.: **Wiederherstellung einer Viola da gamba von Martin Hoffmann**, In: 2/1990, s. 116 - 128
Opětné zhotovení violy da Gamba Martina Hoffmanna
- 13.15. Hummitzsch, K. - Lebas, F. - Pilipczuk, A.: **Das Hieronymus-Albrecht-Hess-Clavichord von 1732 und seine Restaurierung**, In: 1 / 1991, s. 129 - 134
Klavichord Hieronyma - Albrechta Hesse z roku 1732 a jeho restaurování
- 13.16. Leonhard, A.: **Abgußtechniken von Innenbohrungen an historischen Holzblasinstrumenten**, In: 1/ 1991, s. 135 - 137
Odlévací techniky vnitřku vývrtů u historických dřevěných dechových nástrojů
- 13.17. Martius, K.: **Computertomographie und ihr Einsatz in der Dokumentation von Musikinstrumenten**, In: 1 / 1992, s. 129 - 134
Počítačová tomografie a její použití v dokumentaci hudebních nástrojů
- 13.18. Huber, A.: **Überlegungen zur Besaitung eines Clavichordes von A.A.Haas, Hamburg 1732**, In: 2/1992, s. 144 - 153
Úvahy k montáži strun do klavichordu H. A. Haase, Hamburg 1732
- 13.19. Loescher, J.: **Vom Reißen des Holzes-Schadensbilder, Ursachen Reparatur- und Konservierungsmethoden an Musikinstrumenten**, In: 2 / 1994, s. 154 - 156
O praskání dřeva - popis škod, příčiny, metody oprav a konzervování hudebních nástrojů
Nejdříve je objasněna problematika praskání dřevěných hudebních nástrojů. Příčinou praskání je mechanické zatížení, úbytek dřeva anebo spojení s jinými materiály. Jsou konfrontovány historické metody ošetření, tj. vyplnění prasklin kličem a jinými materiály a moderní postupy s umělými hmotami. Důsledky oprav prasklin na akustické vlastnosti hudebních nástrojů nejsou ještě vysvětleny.
- 13.20. Haufe, A.: **Die Restaurierung einer Glasharmonika**, In: 1 / 1995, s. 160 - 165
Restaurování skleněné harmoniky
Popis restaurování a rekonstrukce chybějících částí skleněné harmoniky, majetku Händlova domu v Halle. Jedná se o hudební nástroj z první poloviny 19. století, pocházející z dílny rodiny Pohlů z Chřibské u Vandsdorfu.
U harmoniky se během času uvolnily některé skleněné misky uložené na hřídle, některé byly defektní, 2 dokonce chyběly. Byl zhotoven technický náčrt nástroje, provedena analýza tónů vydávaných miskami i analýza skla. Z provedené analýzy ladění byly stanoveny rozměry chybějících misek a připraveny vyfukovací formy pro jejich výrobu. Popis vlastností nově vyrobených misek, včetně popisu jejich zabudování do nástroje.

Skupina 14 - Ochrana zdraví

- 14.1. **Vorsichtsmaßnahmen beim Umgang mit Kunststoffen und Chemikalien. Gesundheitsschutz von Restauratoren (Diskussion)**, In: 2 / 1978, s. 1 - 5
Preventivní opatření při zacházení s umělými hmotami a chemikáliemi. Ochrana zdraví restaurátorů.
- 14.2. Knaus, C.: **Probleme mit Lösemitteln**, In: 2 / 1986, s. 6 - 16
Problémy s rozpouštědly
- 14.3. **Sicheres Arbeiten in chemischen Laboratorien**, In: 1 / 1988, s. 52 - 54., viz sk. 23.
Bezpečnější práce v chemických laboratořích
Vydala společnost německých chemiků (Gesellschaft Deutscher Chemiker - GDCh) v ediční řadě Theorie a praxe zabránění úrazů (Theorie und Praxis der Unfallverhütung).

14.4. Feldtkeller, A.: *Gesundheitliche Gefahren beim Arbeiten in Gräften*, In: 2 / 1988, s. 16 - 17
Nebezpečí pro zdraví při práci v hrobkách

14.5. Thullner, I.: *Gefahrenstoffe und Arbeitssicherheit*, In: 2 / 1989, s. 18 - 34
Nebezpečné látky a bezpečnost práce

POZNÁMKA:

Referáty z této skupiny jsou přeloženy a budou zveřejněny ve sborníku Komise konzervátorů, restaurátorů a preparátorů při AMG ze semináře konaného v Olomouci v roce 1995.

Skupina 15 - Profese restaurátora

15.1. Elmer, J. Th.: *Öffentlichkeitsarbeit des Restaurators*, In: 2 / 1978, s. 1 - 4
Veřejná práce restaurátorů

15.2. Dawid, Maria: *Die Restaurierung in der Antike*, In: 2 / 1978, s. 5 - 10
Restaurování v antice

15.3. Horky, J.: *Die ästhetischen Aspekte der Retusche*, In: 1 / 1979, s. 11 - 14
Estetické aspekty retuše

15.4. Ankner, D. - Wihr, R.: *Ausbildung/Fortbildung zum Restaurator*, In: 2 / 1980, s. 15 - 16
Vzdělávání / Další vzdělávání na restaurátora

15.5. Wihr, R.: *Restaurieren - ein Handwerk?*, In: 2 / 1981, s. 21 - 25
Restaurování - řemeslo?

15.6. Wihr, R.: *Zur Situation der Restauratorenausbildung in der Bundesrepublik Deutschland*, In: 1/1983, s. 26 - 30
K situaci restaurátorského vzdělávání v NSR

15.7. Wihr, R.: *Zur Unterscheidung der Berufsbezeichnungen "Restaurator"- "Handwerker"*, In: 1/1984, s. 31-2
K rozlišení pracovního označení "restaurátor"- "řemeslník"

15.8. Marquardt, M.: *Restaurator für Möbel und Holzobjekte- ein Handwerker mit Meisterprüfung?*, In: 1 / 1984, s. 33 - 37
Restaurátor nábytku a dřevěných objektů - řemeslník s mistrovskou zkouškou?

15.9. Wihr, R. - Westphal, H.: *Zur Ausbildungssituation Ausbildung (Fachschule für Baudenkmalpflege)*, In: 2 / 1984, s. 38 - 45
K situaci vzdělávání. Vzdělávání (Odborná škola pro péči o stavební památky)

15.10. Wihr, R.: *Mitteilungen zur Berufs- und Ausbildungssituation*, In: 1 / 1985, s. 46 - 47
Sdělení ke stavu profese a vzdělávání

15.11. Huber, A.: *Gedanken zum Berufsbild des Restaurators*, In: 2 / 1985, s. 48 - 55
Myšlenky k obrazu profese restaurátora

15.12. Wihr, R.: *Zur Berufs- und Ausbildungssituation - das Verhältnis zum Handwerk*, In: 1/1986, s. 56-67
K situaci zaměstnání a vzdělání - poměr k řemeslu

15.13. *Offener Brief des Bayer. Staatsministeriums für Unterricht und Kultus*, In: 2 / 1986, s. 68 - 71
Otevřený dopis Bavorského ministerstva pro školství a kulturu

15.14. Ruthenberg, K.: *Gedanken eines Chemikers zu der Arbeitsgemeinschaft von Restauratoren, Archäologen und Naturwissenschaftlern*, In: 2 / 1986, s. 72 - 76
Myšlenky chemika k pracovnímu společenství restaurátorů, archeologů a přírodovědců

15.15. Faltermeier, K.: *Der Restaurator - Juristische Aspekte seiner Arbeit*, In: 1 / 1987, s. 77 - 81
Restaurátor - právní aspekty jeho práce

15.16. Marquardt, M.: *Erstellung einer Restaurierungs - konzeption*, In: 1 / 1987, s. 82 - 85
Stanovení restaurátorské koncepce

15.17. Schmid, K.- P.: *Aus der Nutzung abgeleitete spezielle Anforderungen an die Restaurierung?*, In: 2 / 1987, s. 86 - 89
Z užitku odvozených speciálních požadavků na restaurování?

- 15.18. Wihr, R.: Restaurieren ist doch kein Handwerk, In: 2 / 1988, s. 90 - 92
Restaurování není přece žádné řemeslo
- 15.19. Wihr, R.: Oberstes deutsches Gericht bestätigt: Restaurieren ist kein Handwerk, In: 1/1991, s. 93 - 95
Nejvyšší německý soud potvrzuje: Restaurování není žádné řemeslo
- 15.20. Wihr, R.: Die Entwicklung der Restauratorenausbildung in den alten Bundesländern - Gedanken zur derzeitigen Situation und Ausblick, In: 2 / 1994, s. 96 - 101
Vývoj vzdělávání restaurátorů ve starých spolkových zemích - úvahy o současné situaci a perspektivy do budoucna
Po historickém přehledu o založení ATM (od r. 1983 AdR), jeho vlivu v 50. a 60. letech je popsáno úsilí o patřičné vzdělání restaurátorů. Je popsána situace ve vzdělávání v SRN od otevření odborných škol pro restaurátory a je vznesen požadavek na patřičné vzdělání z hlediska uměleckého a estetického a na výchovu k sebekritice. Na závěr autor zdůvodňuje a požaduje dvouступňové vzdělání.
- 15.21. Dauskardt, M.: Haben unsere Museen noch eine Zukunft?, In: 1 / 1995, s. 102 - 110
Mají naše muzea ještě budoucnost?
Úvodní referát přednesený při příležitosti zasedání AdR v Ulmu v roce 1994, zabývající se aktuálním stavem (problémy, ekonomické otázky) a budoucími úlohami muzejnictví.
- 15.22. Herbst, H.: Zur Restaurierungsgeschichte der Neuzeit - Deutsche Denkmalpflege und Restaurierung im 19. Jahrhundert, In: 2 / 1995, s. 111 - 123
K historii restaurování v novověku - Německá památková péče a restaurování v 19. století.
V článku je prezentována analýza německých pramenů z 19. století, zabývajících se základními etickými problémy památkové péče a diskusí restaurátorských koncepcí. Tím, že až do počátku 20. století se památková péče omezovala výlučně na umělecké památky, představují literární prameny ze stavebního inženýrství a stavitelství opomíjený zdroj informací. Do analýzy jsou zejména zahrnuty na informace bohaté a často kontraverzní diskuse a způsoby řešení, které lze zevšeobecnit a aplikovat na řešení současných problémů. Z nich má zásadní význam zařazení 1. Německého dne památkové péče (Drážďany 1900), základní pravidla a principy Paula Tornowa.
(pozn.: Překlad původní verze tohoto článku zveřejněn ve sborníku Komise konzervátorů, restaurátorů a preparátorů z Luhačovic)

Skupina 16 - Konzervační a restaurační materiály (chemikálie, materiály z umělých hmot)

- 16.1. Ankner, D.: Hinweise zu Restaurierungs- und Konservierungsmaterialien, In: 1 / 1968, s. 1 - 2
Pokyny k restaurátorským a konzervátorským materiálům
- 16.2. Emmerling, J.: Die Verwendung von Komplexon III in der Museumswerkstatt, In: 1 / 1969, s. 3 - 6
Použití Komplexonu III v dílně muzea
- 16.3. Foltz, E.: Nieten und Kettenglieder aus Plexiglas und Perlonfäden, In: 1 / 1969, s. 7
Nýty a řetězové články z plexiskla a perlonová vlákna
- 16.4. Klingbeil, E.: Modellier- und Spachtelmasse, In: 1 / 1969, s. 8
Modelovací a špachtlovací hmota
- 16.5. Ankner, D.: Hinweise zu Restaurierungs- und Konservierungsmaterialien, In: 2 / 1969, s. 9 - 17
Pokyny k restaurátorským a konzervátorským materiálům
- 16.6. Woebcken, W.: Stoßfeste Verpackung wertvoller (griechischer) Vasen, In: 2 / 1970, s. 18 - 21
Nárazuvzdorné obaly hodnotných (řeckých) váz
- 16.7. Materilhinweise, In: 2 / 1970, s. 21 - 22
Pokyny pro materiály
- 16.8. Mühlethaler, B.: Die Alterungsbeständigkeit von Kunststoffen (mit Diskussion), In: 2/1970, s. 22-34
Odolnost umělých hmot proti stárnutí (s diskusí)
- 16.9. Evers, G.: Die Anwendung chlorierter Kohlenwasserstoffe in der Metallkonservierung (mit Diskussion), In: 2 / 1973, s. 35 - 41
Použití chlorovaných uhlovodíků při konzervaci kovů (s diskusí)
- 16.10. Wihr, R.: Plastogen EP - ein neues Material zur Klebung, Ergänzung und Nachbildung antiker Gläser, In: 2 / 1973, s. 42 - 44
Plastogen EP - nový materiál na lepení, kompletaci a kopie antických sklenic

- 16.11. Ankner, D. - Wihr, R.: Xylamon - BV - Spezial - Farblos (mit Diskussion), In: 1 / 1974, s. 45 - 47
Xylamon - BV - Speciál - bezbarvý (s diskusí)
- 16.12. Fragen zur Verarbeitung von Kunststoffen (Diskussion), In: 2 / 1975, s. 48 - 49
Otázky ke zpracování umělých hmot (diskuse)
- 16.13. Aben, K.: Schimmelbekämpfung auf Terrakotten, In: 2 / 1976, s. 50 - 54
Boj s plísněmi na terakotě
- 16.14. Kühn, H.: Natürliche oder synthetische Materialien in der Konservierung (mit Diskussion), In: 2/1977, s. 55 - 64
Přírodní nebo syntetické materiály v konzervaci (s diskusí)
- 16.15. Benz Müller, Chr.: Materialien und Geräte für die Restaurierung und Konservierung (Arbeitsblätter für Restauratoren, 1968 - 1980), In: 1 / 1981, s. 65 - 105
Materiály a přístroje pro restaurování a konzervování (Arbeitsblätter für Restauratoren, 1968 - 1980)
- 16.16. Wolters, J.: Der Gold- und Silberschmied- Werkstoffe und Materialien, In: 1/1982, s.25., viz sk. 23.
Pracovní látky a materiály pro zlatníky a stříbrníky
Rühle - Diebener - Verlag, Stuttgart 1981, 312 s., 247 obr.
- 16.17. Raab, R.: Erfahrungen mit neuen Silicon - bzw.m.- Polymerabformmassen, In: 1/1982, s. 106-10
Zkušenosti s novými silikonovými, případně polymerovými formovacími hmotami
- 16.18. Riederer, J.: Kunstwerke chemisch betrachtet - Materialien, Analysen, Altersbestimmung, In: 2/1982, s. 29., viz sk. 23.
Umělecká díla posuzována chemicky - materiály, analýzy, určení stáří
Springer-Verlag Berlin, Heidelberg, New York, 1981, 191 s., 34 obr., četné tabulky a diagramy
- 16.19. Heinrich, P.: Ein neues Epoxidharz ohne Vergilbung, In: 1 / 1983, s. 111 - 112
Nová nežloutnoucí epoxidová pryskyřice bez žloutnutí
- 16.20. Hucke, J. - Bleck, R.D.: Chemikalien und Rezepte, In: 2 / 1983, s. 32., viz sk. 23
Chemikálie a recepty
Restaurierung und Museumstechnik, sv. 3, vydalo: Museum für Ur-und Frühgeschichte Thüringens, Weimar, 1981
- 16.21. Benz Müller, Christa: Materialien und Geräte für die Restaurierung und Konservierung , In: 1/1985, s. 113 - 118
Materiály a přístroje pro restaurování a konzervování
- 16.22. Banik, G. - Krist, G.: Lösungsmittel in der Restaurierung, In: 2/1985, s. 35., viz sk. 23.
Rozpouštědla v restaurování
Verlag Der Apfel, Wien 1984, 150 stran
- 16.23. Heymann, Johannes P.: Antiquitätenselberrmachen, In: 1 / 1987, s. 43 - 44., viz sk. 23
"Starožitnosti" udělej si sám (recepty, triky, techniky)
Stuttgart 1986, 256 stran, část obrázků barevných
- 16.24. Benz Müller Chr.: Materialien und Geräte für die Restaurierung und Konservierung, In: 2 / 1987, s. 119 - 121
Materiály a přístroje pro restaurování a konzervování
- 16.25. Koesling, V.: Kleiner Exkurs in die Geschichte der Kunststoffe, In: 1 / 1993, s. 122 - 132
Malý výlet do dějin umělých hmot
Historický přehled vývoje umělých hmot zahrnující následující materiály: guma, celuloid, vulkanfiber, galalit, vytvrzené umělé hmoty, deriváty celulozy, polystyren, PVC, akrylové pryskyřice, syntetická guma (ABS), polyetylen, polyamid, teflon, polyester, epoxidy, polyuretany, polykarbonát a polyacetol.
(pozn.: Překlad tohoto článku vychází na pokračování v 6. ročníku časopisu CHEMagazin - vydavatel ing. M. Rotrekl, Agentura pro chem. inženýrské aktivity, Fáblovka 404, 530 48 Pardubice)
- 16.26. Koesling, V.: Zeittafel zur Kunststoffgeschichte, In: 2 / 1993, s. 133 - 140
Chronologický přehled k dějinám umělých hmot
V chronologickém přehledu jsou uvedeny důležité objevy při vývoji a zpracování umělých hmot (guma, gutaperča, balata, deriváty celulozy, umělé hmoty tvrzené teplem - termosety, polymerizované, polykondenzační a polyadiční produkty).

Skupina 17 - Nástroje a přístroje

- 17.1. Lehoczky, L.: Metallkonservierung mit einem Mikro-Sandstrahlgerät, In: 1 / 1969, s. 1 - 5
Konzervování kovů s mikropískovačem
- 17.2. Stumpf, P.: Praktische Erfahrungen beim Einsatz eines Druckluft-Injektor-Strahlgerätes in der physikalischen Metallpräparation (mit Diskussion), In: 1 / 1974, s. 6 - 11
Praktické zkušenosti z nasazení tryskového injektorového přístroje na tlakový vzduch při fyzikální preparaci kovů
- 17.3. Ankner, D. - Wihr, R.: Übersicht zu den verschiedenen Strahlgeräten, In: 1 / 1974, s. 13
Přehled různých otryskávacích přístrojů
- 17.4. Schneider, K.: Eine selbstgebaute Sandstrahlkabine, In: 1 / 1974, s. 12 - 14
Otryskávací pískovací kabina vlastní konstrukce
- 17.5. Ypey, J.: Eine Schleifkammer mit Staubabzug, In: 2 / 1976, s. 15 - 17
Brousící komora s odtahem prachu
- 17.6. Wihr, R.: Der Einsatz von Strahlgeräten und Ultraschallmeißeln in der Konservierungs - technik, In: 1 / 1978, s. 18 - 24
Použití otryskávacích přístrojů a ultrazvukových dlát v konzervátorské technice
- 17.7. Diener, J.: Endoskopie von Kunstwerken, In: 2 / 1983, s. 25 - 29
Endoskopie uměleckých děl
- 17.8. Wörz, A.: Ein Kombigerät für Weichlötung und Wachsauftrag, In: 2 / 1990, s. 30 - 34
Kombinovaný přístroj pro měkké pájení a nanášení vosku
- 17.9. Nirmayer, P.: Die Anwendung des Ultraschallfeinmeißels in der Bronzerestaurierung, In: 1/1994, s. 35 - 40
Použití ultrazvukového dláta při restaurování bronzů
Jemné ultrazvukové dláto koncipované pro dentisty se stalo široce rozšířenou pomůckou pro odstraňování tvrdých korozních nánosů na bronzových objektech. Byly provedeny zkoušky ověřující vliv použití přístroje na povrchové změny i na změny vnitřní struktury měděných slitin s cílem nalezení takových parametrů, které by zabránily dalekosáhlému poškození restaurovaných objektů. Bylo zjištěno, že ultrazvukové čištění způsobuje znatelný vzrůst mikrotvrdosti kovů. Jen nepatrné škody lze očekávat při lehkém manuálním tlaku do cca 50g (paralelně k povrchu). Předností ultrazvukového dláta je úspora času, avšak vzhledem k jeho nepatrné kontrolovatelnosti není vhodné pro odkrývání a čištění nestabilních objektů.
- 17.10. Ankner, D. - Gong Qiming - Herz, U.: Chinesisch-Deutsches Restaurieren in Xi an, In: 1/1995, s. 41-56
Čínsko-německé restaurování v Xi an
Römisch - Germanische Zentralmuseum Mainz a Institut provincie Schanxi v Xi an založili v roce 1990 restaurátorský ateliér. Po popisu přípravných plánovacích prací v Mainzu a Xi an je detailně popsáno zařízení institutu. Od jeho vybudování zde pracují a bádají německí a čínští restaurátoři za použití nejvhodnějších restaurátorských a konzervátorských metod na vybraných archeologických objektech.
- 17.11. Herz, U.: Planung und Aufbau eines Strahlenschutzraumes für röntgenologische Untersuchungen, In: 2 / 1995, s. 57 - 65
Plánování a výstavba ochranného prostoru pro rentgenologické zkoušky
Článek popisuje plánování, výstavbu a zařízení ochranného prostoru pro rentgenologické zkoušky, tak jako k tomu příslušející temné komory. Tato zpráva doplňuje publikaci zveřejněnou v ABf č. 1/1995 o zřízení restaurátorské laboratoře v archeologickém institutu v provincii Schanxi, Xi an v ČLR.

Skupina 18 - Kopie a rekonstrukce (metody a materiály)

- 18.1. Schollenberger, H. - Selzer, W. - Wihr, R.: Naturlatex und Poly-Urethan-Schäume als Abformungsmaterialien (mit Diskussion), In: 1 / 1969, s. 1 - 8
Přírodní latex a polyuretanová pěna jako formovací materiály (s diskusí)
- 18.2. Petermann, R.: Nachbildung antiker Gläser, In: 1 / 1969, s. 9 - 14
Kopie antických sklenic
- 18.3. Karl, F. W. - Meril, S. - Wihr, R.: Abrollungen von reliefiertem Dekor an Gefäßkörpern, In: 2/1969, s. 15 - 17
Svinování reliefovaného dekoru na nádobách

- 18.4. Petermann, R.: Herstellung von Kunstharzgüssen aus Gipsformen, In: 2 / 1969, s. 18 - 21
Příprava odlitků z umělé pryskyřice v sádrových formách
- 18.5. Hockisch, H. - Maslankowsky, W. - R. Wihr: Naturlatex und Polyurethan-Schäume als Abformungsmaterialien (Diskussionsbeiträge), In: 1 / 1970, s. 22 - 24
Přírodní latex a polyuretanové pěny jako vytvářecí materiály (diskusní příspěvky)
- 18.6. Literaturreferat, In: 1 / 1970, s. 24 - 25
Referát k literatuře skupiny 18
- **Abguß und Rekonstruktion der Polyphemgruppe von Sperlonga. Souborné zprávy B. Andrae, B. Conticello, H. Schroeteler und D. Wunderlich "Der Präparator", 16, 1970, 1 bar.fot.**
Odlití a rekonstrukce skupiny Polyphů ze Sperlongy
- 18.7. Chocholousek, V.: Das Kopieren von Gold- und Silbergegenständen mit einer keramischen Methode, In: 1 / 1971, s. 26 - 29
Kopírování zlatých a stříbrných předmětů keramickou metodou
- 18.8. Literaturreferate, In: 1 / 1971, s. 30 - 32
Referát k literatuře skupiny 18
- **van Geersdaele, P.C.: Abformung vom Abdruck des Schiffes von Sutton Hoo. (Moulding the Impression of the Sutton Hoo Ship). Studies in Conservation 14, 1969, 177-182**
Zhotovení otisku lodi ze Sutton Hoo
 - **Wihr, R.: Silicon - und Polysulfidkautschuk. Ihre Verwendbarkeit als Negativmassen bei der Verarbeitung von "Schnellhärtenden Kunststoffen" auf Methacrylatbasis, Epoxyd- und Polyesterharzen. Der Präparator, 5, 1959, 15-20**
Silikonový a polysulfidový kaučuk.
Jeho použitelnost jako hmoty pro výrobu negativních forem při zpracování rychle tvrzených umělých hmot na bázi metakrylátu, epoxidových a polyesterových pryskyřic.
 - **Wihr, R.: Die Quellung von natürlichen und synthetischen Kautschukormen. Der Präparator, 5, 1959, 53-55**
Formy z přírodního a syntetického kaučuku
 - **Gott, J. u. Schrader, K.: Eine Methode zum Abformen des Innenreliefs menschlicher Schädel. Neue Museumskunde 9, 1966, 51-62**
Metody na otisk vnitřního reliéfu lidské hlavy
 - **Erfeld, J.: Zur Nachbildung des Steigbügels von Pritzerbe. Neue Museumskunde 3, 1960, 262-265**
K zhotovení kopie třmenu z Pritzerbe
 - **Fricke, G.: Zur Rekonstruktion einer bronzzeitlichen Prunkkette. Neue Museumskunde 2, 1959, 241-245**
K rekonstrukci vzácného řetězu z doby bronzové
 - **Wihr, R.: Neue Anwendungsmöglichkeiten von Latexkonzentraten. Der Präparator 6, 1960, 51-57**
Nové možnosti použití latexových koncentrátů
 - **Helmeth, S.: Die Eigenschaften kaltvulkanisierender Silopren-Pasten und ihre Verarbeitung zur Herstellung elastischer Formen. Der Präparator 7, 1961 185-192**
Vlastnosti siloprenových past vulkanizovaných za studena a jejich zpracování při zhotovování elastických forem
- 18.9. Schroeteler, H.: Abformung der Polyphemgruppe von Sperlonga in glasfaserverstärktem Kunststoff (GfK) nach einem neuen Verfahren (mit Diskussion), In: 2 / 1971, s. 33 - 39
Nový postup modelování skupiny polyphemů ze Sperlongy s umělou hmotou zpevněnou skelnými vlákny (s diskusí)
- 18.10. Petermann, R.: Abformtechniken am Römisch- Germanischen Zentralmuseum (mit Diskussion). In: 1 / 1972, s. 40 - 43
Modelovací techniky v Římsko - německém centrálním muzeu (s diskusí)
- 18.11. Foltz, E.: Die Herstellung von Kupfergalvanoplastiken, In: 2 / 1972, s. 44 - 57
Zhotovování měděných galvanoplastik
- 18.12. Lehoczky, L.: Möglichkeiten zur Konstruktion verformter oder zerstörter Gegenstände, In: 2/1972, s. 58 - 63
Možnosti konstrukce deformovaných nebo poškozených předmětů

- 18.13. Elmer, J.: **Abformungen von Felszeichnungen auf Carschenna (Schweiz) (mit Diskussion)**, In: 2/1973, s. 64 - 69
Otisky skalních maleb z Garschena /Švýcarsko/ (s diskusí)
- 18.14. Petermann, R.: **Abformung von Großreliefs mit Silikonkautschuk oder Revultex und Baustahlgewebe**, In: 2 / 1974, s. 70 - 72
Otisk velkého reliéfu silikonovým kaučukem nebo Revultexem a armaturou ze stavební oceli
- 18.15. Woyski, K. V.: **Abformungen mit Revultex und Polyurethan-Schaum (mit Diskussion)**, In: 2/1976, s. 73 - 75
Otisky s Revultexem a polyuretanovou pěnou (s diskusí)
- 18.16. Westphal, H.: **Die Nachbildung einer fränkischen Scheibenfibel (mit Diskussion)**, In: 2/1977, s.76-84
Kopie francké obroučkovité spony
- 18.17. Eichhorn, P.: **"Kunstwerke von Kunstwerken"- Vor- und Nachteile von Museumsreplikaten**, In: 2/ 1980, s. 85 - 89
Umělecká díla z uměleckých děl - Přednosti a nedostatky muzejních replik
- 18.18. Kremer, A.: **Der Bau des Modells einer Papiermühle**, In: 1 / 1981, s. 90 - 102
Stavba modelu papírového mlýna
- 18.19. Engel, G.: **Die Rekonstruktion eines silbernen Monumentalkreuzes aus der Karolingerzeit (Peterskirche zu Rom)**, In: 2 / 1988, s. 103 - 111
Rekonstrukce monumentálního stříbrného kříže z karolinského období (kostel sv. Petra v Římě)
- 18.20. Schneider, K.: **Formbau mit einer neuen Trennstreifentechnik - ein Verbesserungsvorschlag**, In: 1 / 1989, s. 112 - 115
Stavba forem novou technikou oddělovacích pásků - zlepšovací návrh
- 18.21. Fecht, M.: **Die Fertigung von Kopien des älteren Lindauer Buchdeckels**, In: 1 / 1994, s. 116 - 123
Zhotovení kopií starých knižních desek z Lindau
Popsáno zhotovení 3 kopií starých knižních desek z Lindau, které vlastní Pierpont Morgan Library v New Yorku. Desky sestávají z cca 70 stříbrných dílů, které jsou částečně pozlacené, emailované a zdobeny vykládáním (niello a granáty). Aby byly získány přesné repliky, musely být kopie zhotoveny vždy z 19 dílů. Práce probíhaly v několika etapách: základ tvořila prvotní forma sejmutá z originálu, která byla rozřezána na 19 dílů, takže vzniklo 19 modelů, z kterých byly zhotoveny formy pro získání měděných galvanických kopií, které byly nakonec sestaveny. Pro přípravu umělých granátů se použily další silikonkaučukové formy, do nichž se zalisovaly rozřezané galvanoplastiky a meziprostor byl zaplněn zbarvenou expoxidovou pryskyřicí. Zhotovení 3 kopií si vyžádalo cca 3000 pracovních hodin.
- 18.22. Paulisch, Chr.: **Ergänzung des Abzugsblechs einer Steinschloßpistole**, In: 2 / 1994, s. 124 - 125
Doplnění lučičku křesadlové pistole
Chybějící lučičk křesadlové pistole byl získán pomocí silikonového odlitku ozdobného konvexního kování téže pistole. Odlitek sestává ze směsi expoxidové pryskyřice, grafitu a železité slídy. Kovový lesk povrchu byl vytvořen hliníkovým práškem. Spoušť a lučičk byly zhotoveny ze stříbrné oceli a železného plechu. Ornament byl přizpůsoben nabíjáku pistole. Všechny kovové a dřevěné díly byly konzervovány voskovou pastou.

Skupina 19 - Přírodovědecké analýzy (rentgen, fototechniky, mikroskopie)

- 19.1. Ypey, J.: **Ein Röntgengerät im Eigenbau (mit Diskussion)**, In: 2 / 1968, s. 1 - 2
Rentgenový přístroj vlastní výroby (s diskusí)
19. 2. Urbon, B.: **Röntgen und "in situ" Bergung**, In: 2 / 1969, s. 3 - 6
Rentgen a odkrývání "in situ"
- 19.3. **Literaturreferat**, In: 2 / 1970, s. 7 - 8
Referáty k literatuře skupiny 19
- **J.A. Brongers: Ultraviolette Fluoreszen. Fotografie der gefundenen Umriss eines im Sande begraben Körpers. (Berichten van de Rijksdienst voor het oudheidkundig Bodemonderzoek, 15/16, 1965-66, 227-228)**
Ultrafialová fluorescence. Fotografie nálezových obrysů tělesa zasypaného v písku
- 19.4. Denninger, E.: **Naturwissenschaftliche Untersuchungen zur Klärung vorgeschichtlicher und archäologischer Probleme**, In: 1 / 1971, s. 9 - 11
Přírodovědné výzkumy objasňující prehistorické a archeologické problémy

19.5. Literaturreferate, In: 1 / 1971, s. 11 - 12

Referáty k literatuře skupiny 19

- **Ersfeld, J.: Elektrische Korrosionsmessungen an konservierten Metallen. *Neue Museumskunde* 3, 1960, 367-73**
Elektrická měření na konzervovaných kovech
 - **Ersfeld, J.: Zur Entsalzung von Bodenfunden. *Neue Museumskunde* 5, 1962, 243-258**
K odsolování půdních nálezů
 - **Hucke, J.: Elektrische Me verfahren zur Kontrolle des Waschwassers vor- und frühgeschichtlicher Objekte. *Neue Museumskunde* 6, 1963, 63-70**
Elektrické měřicí postupy na kontrolu vody při vymývání ranně historických objektů
 - **Weigel, K.: Die Herstellung von Foto-Faksimiles. *Neue Museumskunde* 6, 1963, 150-155**
Zhotovování foto - faksimilií
 - **Ulmer, J.Th.: Vergleichende Radiographien mit Röntgen-und Gammastrahlen an archäologischem Fundmaterial. *Präparator* 11, 1965, 135-139**
Srovnávací radiografy rentgenových a gama paprsků u materiálů z archeologických nálezů
- 19.6. Schultze - Frentzel, U.: Keramische Antiquitäten im Röntgenbild, In: 1 / 1972, s. 13 - 22
Keramické starožitnosti na rentgenovém snímku
- 19.7. Traunecker, C. - Bellod, A.: Wandmalereien aus den Krypten der Tempel von Karnak - Erforschung und Fotografie im ultravioletten Licht, In: 1 / 1974, s. 23 - 29
Nástěnné malby z krypt chrámu v Karnaku - Výzkum a fotografie ultrafialovým světlem
- 19.8. Mössinger, G.: Wasseruntersuchungen für die Restaurierungswerskatt, In: 1/1974, s. 30 - 34
Výzkum vody pro restaurátorské dílny
- 19.9. Schweizer, F.: Altersbestimmung von Keramik durch Thermolumineszenz und ihre Anwendung bei Museumsobjekten, In: 2 / 1975, s. 35 - 48
Určení stáří keramiky termoluminescencí a její použití u muzejních objektů (s diskusí)
- 19.10. Bellod, A.: Fotografisches Verfahren zur Vorbereitung der Rekonstruktion von Pharaonenbauten, In: 2 / 1975, s. 49 - 54
Fotografické postupy pro přípravu rekonstrukce faraonských staveb
- 19.11. Ankner, D.: Kernchemische und physikalische Datierung archäologischer Funde, In: 2/1976, s. 55 - 81
Jaderněchemické a fyzikální datování archeologických nálezů
- 19.12. Riederer, J.: Das Rathgen Forschungslabor der Staatlichen Museen Preußischer Kulturbesitz, In: 2 / 1976, s. 82 - 92
Rathgenova výzkumná laboratoř Státního muzea Pruského kulturního vlastnictví
- 19.13. Kunkel, H.-J.: Das Erkennen von Bodenverfärbungen mittels Infrarot - Falschfarben - Fotografie (mit Diskussion), In: 2 / 1977, s. 93 - 95
Rozeznání zbarvení půdy pomocí infračervené nepravé barevné fotografie (s diskusí)
- 19.14. Sneathlage, R.: Rasterelektronenmikroskopische Untersuchungen an imprägnierten Sandsteinen, In: 1 / 1979, s. 96 - 103
Výzkumy impregnovaného pískovce rastrovým elektronovým mikroskopem
- 19.15. Schweizer, F.: Zur Echtheitprüfung von antiken Silbergegenständen: eine metallographische Untersuchung, In: 2 / 1979, s. 104 - 112
Ke zkoušení pravosti stříbrných antických předmětů: metallografické vyšetření
- 19.16. Neuer Röntgenfilm in der Museumstechnik, In: 2 / 1979, s. 113
Nový rentgenový film v muzejní technice
- 19.17. Schoofs, G.: Untersuchungen mit zerstörungsfreien, optischen Methoden (Ultraviolet-, Infrarot - und Röntgenstrahlen), In: 2/1980, s. 114 - 118
Výzkum nedestrukčními optickými metodami (ultrafialové, infračervené a rentgenové paprsky)
- 19.18. Bleck, R.D. - Bühmel, Marianne: Chromatographische Analysenmethoden
Chromatografické analytické metody
Ersfeld, J. - Bleck, R.D.: Zum Problem der Entsalzung metallener Fundobjekte
K problému odsolování kovových nálezů

In: 2 / 1982, s. 27 - 28., viz sk. 23.

Restaurování a muzejní technika, vydáno Museum für Ur-und Frühgeschichte Thüringens, Weimar 1981. 61 stran, četné tabulky a schematické nákresy

19.19. Nielsen, H.-O.: Die indirekte Aufnahmetechnik von Röntgenbildern als Dokumentation und Arbeitsunterlage für Restaurierungsarbeiten, In: 1 / 1983, s. 120 - 125

Nepřímá snímkováčnická technika rentgenových snímků jako dokumentace a pracovní podklad pro restaurátorské práce

19.20. Rattländer, Ralf C.A.: Einführung in die naturwissenschaftlichen Methoden in der Archäologie, In: 1 / 1985, s. 33., viz sk. 23

Úvod do přírodovědeckých metod v archeologii

Vyd. Archaeologica Venetorum sv.6, Tübingen 1983, 604 stran

19.21. Schweizer, F.: Röntgenfluoreszenzanalytische Untersuchung eines Glasgemäldes: Kopie oder Original?, In: 1 / 1985, s. 126 - 135

Röntgenfluorescenční analytický výzkum malby na skle: Kopie nebo originál?

19.22. Rottländer, Rolf C.A.: Einführung in die naturwissenschaftlichen Methoden in der Archäologie, In: 1 / 1986, s. 37 - 38., viz sk. 23

Úvod do přírodovědeckých metod v archeologii

Verlag Archeologica Venetoriae, Institut für Urgeschichte, Universität Tübingen, sv. 6, 1983, 604 (s příspěvky G. Bachmann, A. Czarnetzki, J. Hahn u. J. Peters)

19.23. Praktische Galvanotechnik, In: 1 / 1986, s. 39., viz sk. 23

Praktická galvanotechnika

Eugen G. Leuze Verlag, D - 7968 Saulgau/Vürtt. 4 Aufl, 1984, 538 stran

19.24. Lang, H. A.: Zum Umkopieren von Röntgenaufnahmen, In: 1 / 1986, s. 136 - 137

K překopírovávání rentgenových snímků

19.25. Riederer, Josef: Archäologie und Chemie - Einblicke in die Vergangenheit, In: 1/1988, s. 50-51., viz sk. 23

Archeologie a chemie - Pohledy do minulosti

Rathgen - Forschungslabor, 1000 Berlin, 1987. 276 stran, četná vyobrazení

19.26. Pernicka, E.: Zur Probenahme von archäologischen Metallobjekten, In: 1 / 1989, s. 138 - 148

K odběru vzorků archeologických kovových předmětů

19.27. Fritz, Jörg: Präparative und mikroskopische Verfahren in der Materialprüfung, In: 1 / 1994, s. 91., viz. sk. 23

Preparativní a mikroskopické postupy při zkoušení materiálu (základy užití mikroskopie)

Landsberg 1991, ISBN-3-609-66340-5

Arbeitsblätter für Restauratoren

vydavatel: Arbeitsgemeinschaft der Restauratoren, Römisch - Germanisches Zentralmuseum Mains

Autor excerptce: Ing. Jaromír Hladík
Technické muzeum Brno

Zpracovala: Vlasta Krátká
Moravské zemské muzeum Brno
Muzejní dokumentační centrum

POZNÁMKA REDAKCE:

Vážené kolegyně a kolegové,

Vzhledem k omezenému rozsahu stránek přílohy budou skupiny 20 - 26 zařazeny až do příští Přílohy Věstníku AMG, spolu s excerptcemi tří letošních čísel časopisu ADR AKTUELL. Vyjde na konci listopadu 1996.

-fa-

2. Příloha Věstníku Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií. Vydává AMG
Adresa redakce: Kostelní 44, Praha 7, PSČ170 00, tel.: 02/20 308 436, fax: 02/20 308 437.
Náklad 900 ks.

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 1907/1993 ze dne 6.10.1993.

Vychází za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky.